

BIBiK

Biuletyn Informacji Bibliotecznych i Kulturalnych
Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Łodzi

Rok 16 Nr 6 (135)

16 kwietnia 2012

ZŁOTY EKSLIBRIS

20. EDYCJA NAGRODY

ZA ROK 2011

SUPEREKSLIBRIS

3. EDYCJA NAGRODY

SUPEREKSLIBRIS

Patronat Honorowy

Marszałek Województwa Łódzkiego
Witold Stępień

PROTOKÓŁ JURY

NAGRODY ZŁOTY EKSLIBRIS i NAGRODY SUPEREKSLIBRIS

Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi ZA ROK 2011

Jury Nagrody Złoty Ekslibris Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego obradujące 16 marca 2012 r. pod przewodnictwem Barbary Czajki, w składzie: Piotr Bierczyński, Piotr Boczkowski, Małgorzata Cegiello, Elżbieta Domagalska, Joanna Kantyka - sekretarz, Ewa Nowak-Wawrzyniak, Elżbieta Pawlicka, Aleksandra Pluszczyńska, Aleksandra Przybylska-Kacprzak przyznało **Nagrodę „Złoty Ekslibris Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. J. Piłsudskiego w Łodzi** za rok 2011 w trzech kategoriach:

Nagrodę w kategorii *Najlepsza książka o Łodzi* Jury przyznało dwutomowej publikacji **„Filmowy pałac ziemi obiecanej Tom, W stronę muzeum : w stronę filmu, Tom, W stronę Scheiblerów”**. Skład komitetu redakcyjnego: Ewa Magda Bładowska, Elżbieta Czarnecka, Piotr Kulesza, Barbara Kurowska, Mieczysław Kuźmicki (przewodniczący), Elżbieta Stefankiewicz, Krystyna Zamysłowska ; redakcja Ewa Magda Bładowska ; opracowanie graficzne Paweł Kawiński. Książkę wydało Stowarzyszenie Miłośników off Kultury SMOk oraz Muzeum Kinematografii w Łodzi.

Nagrodę w kategorii *Najlepsza książka o Ziemi Łódzkiej* Jury przyznało dwutomowej publikacji **„Kutno poprzez wieki. Tom 1, Do 1939 roku ; Tom 2, Lata 1939-2010”** pod redakcją Jana Szymczaka. Książkę wydał Prezydent Miasta Kutna, Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. S. Żeromskiego w Kutnie oraz Polskie Towarzystwo Historyczne. Oddział w Łodzi.

Nagrodę w kategorii *Najlepsze wydawnictwo albumowe o Ziemi Łódzkiej*

Jury przyznało publikacji: **„Opoczno i opocznianie w dawnej fotografii”** pod redakcją zespołu w składzie: Robert Kowalski, Tomasz Łuczowski, Jan Siempiński, Bożena Świętek-Mazur, Edward Zagdański. Album wydało Muzeum Regionalne w Opocznie oraz Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Opocznie.

Jury Nagrody „Złoty Ekslibris WiMBP w Łodzi” nie przyznało nagrody w kategorii *Najlepsze wydawnictwo albumowe o Łodzi*.

Jury dokonało wyboru spośród 20 tytułów, które nominowało do Nagrody. W kategorii *Najlepsza książka o Łodzi* nominowano 8 tytułów, w kategorii *Najlepsza książka o Ziemi Łódzkiej* 5 tytułów, w kategorii *Najlepsze wydawnictwo albumowe o Ziemi Łódzkiej* 7 tytułów. Jury Nagrody nie nominowało publikacji w kategorii *Najlepsze wydawnictwo albumowe o Łodzi*.

Ogółem do Nagrody kwalifikowało się 89 książek wydanych w roku 2011, które były dostępne w zbiorach WiMBP im. Marszałka J. Piłsudskiego.

Jury obradujące 16 marca 2012 r. pod przewodnictwem Barbary Czajki przyznało **Nagrodę Superekslibris Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi** za rok 2011: pośmiertnie **Andrzejowi Gramszowi (1947-2011)** - za całokształt osiągnięć w zakresie publikacji o Ziemi Łódzkiej, **Krystynie Wieczorek** - za całokształt dotychczasowych osiągnięć w zakresie publikacji o Ziemi Łódzkiej, **redakcji kwartalnika „Kronika Miasta Łodzi”** - za całokształt dotychczasowych osiągnięć w zakresie publikacji o Łodzi.

W ciągu 20 lat, jury Nagrody Złoty Ekslibris Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego uhonorowało 41 publikacji. Przez ten czas rozwinęła się formuła swoistego przeglądu wydawnictw o Łodzi i województwie łódzkim, od wyłonienia laureatów w jednej kategorii, do edycji w roku 2007, kiedy tę honorową Nagrodę wręczano autorom w czterech kategoriach. Przy ocenie poziomu merytorycznego i edytorskiego, wybór najlepszego tytułu w danej kategorii często nie był dla jury decyzją łatwą. Konkurowały bowiem w jednej kategorii na przykład publikacje mające jednego głównego autora i wydane przez niewielkie wydawnictwa, z pracami kilku czy też więcej autorów wydane przez wydawnictwa profesjonalne. Jury zdawało sobie sprawę, że dla wielu autorów i wydawnictw ich publikacje należały do bardzo udanych i być może były niekiedy rozczarowane wyborem dokonany przez jury. Były też edycje, kiedy wybór laureata w danej kategorii nie wzbudzał kontrowersji i w głosowaniu dany tytuł zdobywał znaczną przewagę nad innymi. Bywały sytuacje, gdy już na etapie nominacji był kłopot z wyborem, gdyż wiele interesujących publikacji zasługiwało, by znaleźć się w gronie finalistów.

Choć było i tak, że nie wyłoniono laureatów za rok 1994 i 1997 (w tych latach przyznawano nagrodę tylko w kategorii książek o Łodzi), a w roku 2011 i 2012 jury nie nominowało tytułów do kategorii najlepszego wydawnictwa albumowego o Łodzi. W tegorocznej edycji laureatami Nagrody Złotego Ekslibrisu zostały publikacje autorstwa zespołów redakcyjnych. Za najlepszą książkę o Łodzi jury uznało dwutomowy „Filmowy pałac ziemi obiecanej”, który przez Mieczysława Kuźmickiego – dyrektora Muzeum Kinematografii i przewodniczącego komitetu redakcyjnego został scharakteryzowany jako poszerzony przewodnik, będący opisaniem obiektu z punktu widzenia historyka sztuki i architektury, próbą wpisania pałacu Scheiblera w historię Łodzi i kraju oraz przede wszystkim przyczynkiem do dziejów kinematografii polskiej. Zdaniem jury, na szczególne podkreślenie zasługuje warstwa edytorska, bogactwo fotografii i materiałów ikonograficznych. Zaznaczenie jubileuszu 25-lecia Muzeum Kinematografii przez wydanie „Filmowego pałacu ziemi obiecanej” to interesująca forma promocji tej instytucji kultury oraz budynku Muzeum jako jednego

z wielu szczególnych zabytków Łodzi. Laureatka w kategorii najlepsza książka o Ziemi Łódzkiej – czyli dwutomowa monografia „Kutno poprzez wieki” pod redakcją prof. Jana Szymczaka, to godny naśladowania przykład, z jednej strony decyzji władz samorządowych uznających potrzebę takiego przedstawienia dziejów miasta, z drugiej strony aktywności środowiska historyków z Uniwersytetu Łódzkiego oraz historyków, regionalistów i instytucji kutnowskich. I w tym przypadku na podkreślenie zasługuje opracowanie graficzne i typograficzne, w tym 1300 ilustracji, map i planów, tabel i wykresów wzbogacających w sposób istotny warstwę tekstową publikacji.

W kategorii najlepsze wydawnictwo albumowe o Ziemi Łódzkiej jury nagrodziło pozycję „Opoczno i opocznianie w dawnej fotografii”. Publikacja zawierająca blisko 350 fotografii wykonanych od początku XX wieku do lat 50-tych jest również dobrym przykładem lokalnej współpracy i pasji w powracaniu do minionych dziesięcioleci, odkrywaniu przeszłości miejscowości, zabytków, zaznaczania udziału w dziejach „małej ojczyzny” losów znanych i nieznanych osób oraz udokumentowanie tego właśnie fotografią, często pochodzącą ze zbiorów prywatnych.

Nagrodę Superekslibrisu, w jej trzeciej edycji, jury przyznało: pośmiertnie Andrzejowi Gramszowi, zmarłemu w 2011 roku autorowi oraz wydawcy, Krystynie Wieczorek z Lubieszowa – pisarce i wydawcy oraz redakcji kwartalnika „Kronika Miasta Łodzi”. Dokonania autorskie i wydawnicze Andrzeja Gramsza i Krystyny Wieczorek to bardzo dobre przykłady wyjątkowego, choć odmiennego, zaangażowania i wypełniania pasji różnorodnymi publikacjami o Ziemi Łódzkiej. Nagroda Superekslibrisu dla „Kroniki Miasta Łodzi” to forma uhonorowania periodyku ważnego dla przedstawiania szeroko pojętych dziejów Łodzi, dokumentowania i przypominania ważnych przedsięwzięć i wydarzeń, przypominania ludzi o których trzeba pamiętać.

W tym roku po raz pierwszy przyznawane Nagrody Złotego Ekslibrisu i Nagrody Superekslibrisu mają inną niż dotychczas postać. Są nią statuetki autorstwa artysty rzeźbiarza Rafała Frankiewicza. Wyrażam nadzieję, że zmiana ta wpłynie korzystnie na wizualną identyfikację Nagród oraz ich prezentację przez laureatów. Składam serdeczne gratulacje wszystkim laureatom. Gratuluję również autorom pozostałych publikacji, które znalazły się w grupie nominowanych. Pragnęłabym również podziękować i pogratulować bibliotekom: Miejskiej i Powiatowej Bibliotece Publicznej im. Stefana Żeromskiego w Kutnie – współwydawcy książki „Kutno poprzez wieki”, Powiatowej i Miejskiej Bibliotece Publicznej w Opocznie – współwydawcy albumu „Opoczno i opocznianie w dawnej fotografii”, Miejskiej Bibliotece Publicznej im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego w Ozorkowie, za opracowanie i wydanie publikacji „Architektoniczne walory Ozorkowa” oraz Bibliotece Publicznej i Domowi Kultury Gminy Zduny, których nakładem wydano książkę „Z dziejów wsi Retki : 1351-2011”.

Zapraszam wszystkich do lektury nagrodzonych, nominowanych oraz pozostałych publikacji o Łodzi i Ziemi Łódzkiej, do zapoznawania się z nimi, także w ramach kampanii społecznej „ŁÓDZKIE CZYTA”, organizowanej przez Bibliotekę im. Marszałka Józefa Piłsudskiego, która niebawem zostanie oficjalnie ogłoszona.

Barbara Czajka
Dyrektor Biblioteki
Przewodnicząca Jury

Nominacje Jury DO NAGRODY ZŁOTY EKSLIBRIS WiMBP im. Marszałka J. Piłsudskiego w Łodzi za rok 2011

(układ alfabetyczny wg tytułów)

KATEGORIA: NAJLEPSZA KSIĄŻKA O ŁODZI

Browary Łodzi i regionu : historia i współczesność / Marcin Jakub Szymański. – Łódź : Księży Młyn Dom Wydawniczy Michał Koliński.

Działalność socjalna i opiekuńczo-wychowawcza Łódzkiego Chrześcijańskiego Towarzystwa Dobroczynności (1885-1940) / Joanna Sosnowska. – Łódź : Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.

Filmowy pałac ziemi obiecanej : w stronę muzeum : w stronę filmu ; Filmowy pałac ziemi obiecanej : w stronę Scheiblerów. [T.1-2] / [komitet redakcyjny: Ewa Magda Bładowska, Elżbieta Czarnecka, Piotr Kulesza, Barbara Kurowska, Mieczysław Kuźmicki (przewodniczący), Elżbieta Stefankiewicz, Krystyna Zamysłowska ; redakcja Ewa Magda Bładowska ; opracowanie graficzne Paweł Kawiński]. – Łódź : Stowarzyszenie Miłośników off Kultury SMOk : Muzeum Kinematografii.

Łódzki modernizm i inne nurty przedwojennego budownictwa. T. 1, Obiekty użyteczności publicznej / Joanna Olenderek. – Łódź : Księży Młyn Dom Wydawniczy Michał Koliński.

Łódzkie koncerty Artura Rubinsteina / Bożena Pelłowska-Chudobińska ; współpr. Marek Chudobiński. – Łódź : Międzynarodowa Fundacja Muzyczna im. Artura Rubinsteina w Łodzi.

Łódź w 1939 roku : studia i szkice / pod red. Tomasza Toborka i Przemysława Waingertnera. – Łódź : Instytut Pamięci Narodowej. Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Oddział, 2011. – (Biblioteka Instytutu Pamięci Narodowej ; t. 20).

Łódź w PRL-u : opowieść o życiu miasta 1945-1980 / Ewa Niedźwiecka. – Łódź : Księży Młyn Dom Wydawniczy Michał Koliński. – (Magiczne Czasy Magicznych Miast).

Podwórka Piotrkowskiej : przewodnik / Joanna Orzechowska ; [wstęp Stanisław Liszewski, Jacek Kaczmarek]. – [Łódź] : Centrum Inicjatyw na Rzecz Rozwoju „Regio”.

KATEGORIA: NAJLEPSZA KSIĄŻKA O ZIEMI ŁÓDZKIEJ

100 lat kina w Łowiczu / Maciej Malangiewicz & Jacek Rutkowski. – Łowicz : Łowicki Ośrodek Kultury.

Carska Spała / Andrzej Kobalczyk, Michał Słoniewski. – Spała : Max Jolanta i Michał Słoniewscy.

Kutno poprzez wieki. T. 1, Do 1939 roku ; T. 2, Lata 1939-2010 / pod red. Jana Szymczaka. – Kutno ; Łódź : Prezydent Miasta Kutno : Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Stefana Żeromskiego : Polskie Towarzystwo Historyczne. Oddział w Łodzi.

Piotrków filmowy / Agnieszka Warchulińska. – Piotrków Trybunalski : Urząd Miasta.

Z dziejów wsi Retki : 1351-2011 / Mirosław Marciniak. – Zduny : Biblioteka Publiczna i Dom Kultury Gminy Zduny ; Łowicz : Zakład Wielobranżowy Poligrafia, Kasprzak, Adwentowski, spółka jawna.

KATEGORIA: NAJLEPSZE WYDAWNICTWO ALBUMOWE O ZIEMI ŁÓDZKIEJ

Architektoniczne walory Ozorkowa / [red. Danuta Trzcinańska] ; Miejska Biblioteka Publiczna im. K. K. Baczyńskiego w Ozorkowie ; Towarzystwo Przyjaciół Ozorkowa. – Ozorków : Miejska Biblioteka Publiczna im. K. K. Baczyńskiego.

Barwy regionu : rzecz o strojach ludowych na terenie województwa łódzkiego = Colors of the region : on folk outfits within the Łódzkie region / Alicja Woźniak. – Łódź : Urząd Marszałkowski. Departament Promocji i Współpracy Zagranicznej.

Kamienie pamięci, kamienie niepamięci : zapomniane nekropolie : cmentarze ewangelickie województwa łódzkiego / Andrzej Białkowski, Piotr Wypych ; [tł. na jęz. ang. Aleksandra Rzymska ; tł. na jęz. niem. Krzysztof Woźniak, Konrad Woźniak. – Łódź : Łódzki Dom Kultury.

Kościół Archidiecezji Łódzkiej : nasze dziedzictwo. T. 2 = Churches of Archdiocese of Łódź : our heritage. Volume 2 / [tekst Urszula Kurz, Justyna Sikorska ; fot. Wojciech Zdunek, tł. Lucyna Tate]. – [Bydgoszcz : Studio Plus Marek Pawłowski].

Opoczno i opocznianie w dawnej fotografii / [zespół redakcyjny w składzie: Robert Kowalski, Tomasz Łuczowski, Jan Siempiński, Bożena Świątek-Mazur, Edward Zagdański] ; Muzeum Regionalne ; Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna ; [projekt graficzny i opracowanie Brygida Grodzicka ; przedmowa Jan Wieruszewski] ; Muzeum Regionalne w Opocznie, Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Opocznie. – Opoczno : Muzeum Regionalne : Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna.

Opowieść o Nieborowie = The story of Nieborów / tekst Włodzimierz Piwkowski, fot. Janusz Moniatowicz ; [tł. na jęz. ang. Katarzyna Krajeńska, Aniela Korzeniowska, Maurycy Kisielnicki. – Jelenia Góra : Moniatowicz Foto Studio.

Spała : carska rezydencja = an imperial residence = carska rezydenciá / Svetlana Chestnykh, Karen Kettering, Michał Słoniewski. – Konstancin-Jeziorna : Wydawnictwo Cel.

O NAGRODZIE ZŁOTY EKSLIBRIS

Nagroda „Złoty Ekslibris” została ustanowiona w 1992 roku, z okazji 75-lecia istnienia Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi. Inicjatorką Nagrody była Elżbieta Pawlicka - dyrektor Biblioteki w okresie od lutego 1982 r. do kwietnia 2003 r. Nagroda początkowo była przyznawana tylko w jednej kategorii (za lata 1992-1999), następnie w dwóch kategoriach (za lata 2000-2005). Za rok 2006 i w kolejnych latach, Nagroda przyznawana jest w 4 kategoriach: Najlepsza książka o Łodzi, Najlepsze wydawnictwo albumowe o Łodzi, Najlepsza książka o Ziemi Łódzkiej, Najlepsze wydawnictwo albumowe o Ziemi Łódzkiej. Nagroda ma charakter honorowy. Do roku 2005 była nią akwaforta wykonana przez artystę grafika Zbigniewa Janeczka. W latach 2006-2011 projekt i wykonanie Nagrody było autorstwa artysty plastyka Włodzimierza Rudnickiego. Nagrodą w roku 2012 jest okolicznościowa statuetka zaprojektowana i wykonana przez artystę rzeźbiarza Rafała Frankiewicza. Okolicznościowe dyplomy są autorstwa Włodzimierza Rudnickiego.

Wyłanianie laureatów Nagrody Złoty Ekslibris składa się z trzech etapów

Etap pierwszy: zgłaszanie publikacji do Nagrody przez autorów, wydawców, bibliotekarzy oraz inne zainteresowane instytucje i czytelników. W 2012 r. przyjmowano zgłoszenia do 9 marca. Do Nagrody kwalifikowały się wszystkie publikacje wydane w roku 2011, których tematyka dotyczyła Łodzi i / lub Ziemi Łódzkiej oraz które znajdowały się w zbiorach WiMBP.

Etap drugi: nominowanie publikacji do Nagrody przez członków jury. Członkowie jury po zapoznaniu się z publikacjami kwalifikującymi się do Nagrody, oceniając poziom merytoryczny i edytorski publikacji pisemnie zgłosili swoje nominacje do sekretarza jury (do 3 publikacji w każdej kategorii).

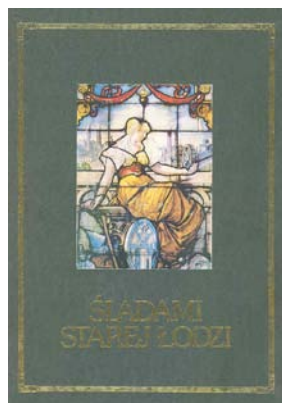
Etap trzeci: wyłonienie laureatów w każdej z kategorii. W oparciu o listę publikacji nominowanych przez jury do Nagrody, po dyskusji członkowie jury w tajnym głosowaniu wskazywali do 2 publikacji w każdej kategorii. O przyznaniu Nagrody w każdej z kategorii decydowała zwykła większość głosów.

NAGRODĘ ZŁOTY EKSLIBRIS otrzymały w latach 1993-2011 publikacje

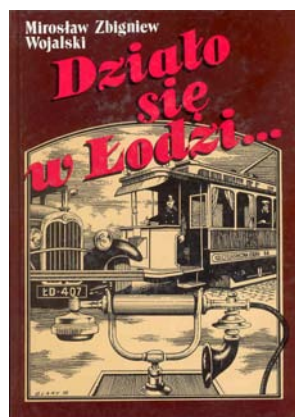
ZA ROK 1992

Krzysztof Stefański
Stary Cmentarz Ewangelicko-Augsburski w Łodzi
(Ewangelickie
Wydawnictwo św. Mateusza)

ZA ROK 1993

Andrzej Urbaniak
Śladami starej Łodzi
(Wydawnictwo 86 Press)

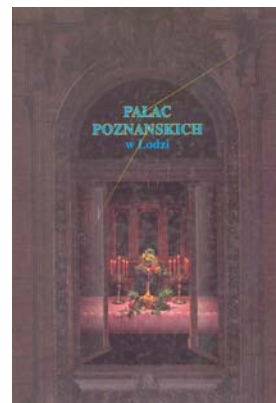

ZA ROK 1996

Mirosław Zbigniew Wojalski
Działo się w Łodzi...
(książka wydana przez autora)

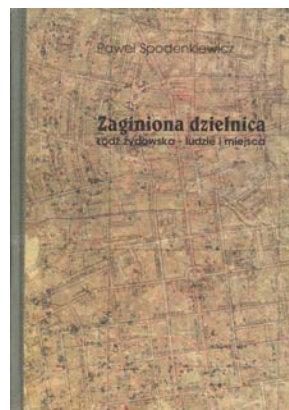
ZA ROK 1994

Wśród 24 książek wydanych w 1994 r. jury nie wyłoniło książek odpowiadających kryteriom nagrody - jednocześnie wysokiego poziomu merytorycznego i edytorskiego.

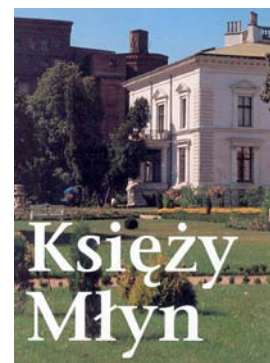
ZA ROK 1995

Pałac Poznańskich w Łodzi opracowana przez zespół pracowników Muzeum Historii Miasta Łodzi pod red. Ryszarda Czubaczyńskiego (Muzeum Historii Miasta Łodzi)

ZA ROK 1998

Paweł Spodenkiewicz
Zaginiona dzielnica: Łódź żydowska - ludzie i miejsca
(Łódzka Księgarnia Niezależna)

ZA ROK 1999

Księży Młyn. Tekst Dorota Berbelska, Stefan Pytlaś, Jan Salm, Agata Zielińska, fot. Tadeusz Karpiński (Wyd. Wydział Strategii Miasta Urzędu Miasta Łodzi)

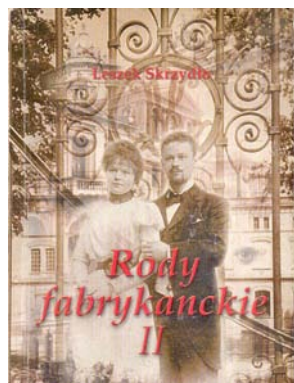
ZA ROK 2001

W roku **2001** zmieniono formułę i regulamin Nagrody. Przyznano dwie równorzędne nagrody. Jedną dla najlepszej książki dotyczącej Łodzi, drugą dla najlepszej książki dotyczącej województwa.

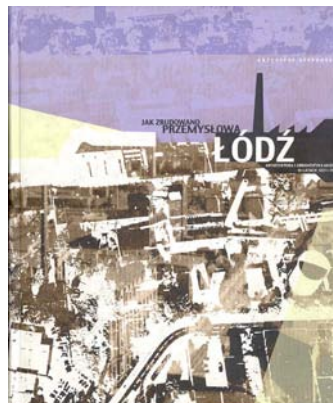

Edward Miziołek
Łowicka pocztówka 1899-1999
(Łowicki Ośrodek Kultury i Łowicki Oddział Archiwum Państwowe m.st. Warszawy)

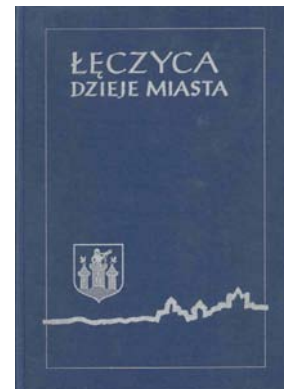
ZA ROK 2000

Leszek Skrzydło
Rody fabrykanckie II
(Oficyna Bibliofilów Marka Szukalaka)

Krzysztof Stefański
Jak zbudowano przemysłową Łódź: architektura i urbanistyka miasta [...]
(Regionalny Ośrodek Studiów i Ochrony Środowiska Kulturowego)

Łęczyca: monografia miasta do 1990 roku pod. red. Ryszarda Rosina (Towarzystwo Naukowe Płockie, Oddział w Łęczycy i Towarzystwo Miłośników Ziemi Łęczyckiej)

ZA ROK 2002

Andrzej Kempa, Marek Szukałak
Żydzi dawnej Łodzi : słownik biograficzny Żydów łódzkich oraz z Łodzią związanych. T. 2
(Oficyna Bibliofilów)

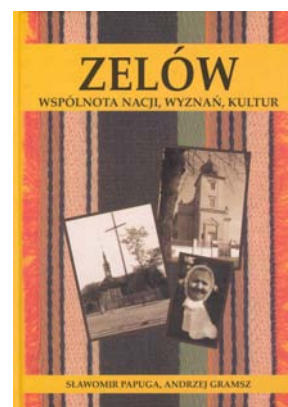

Jadwiga i Krzysztof Pach
Pajęczno poprzez wieki
(Częstochowa, Dom Książki)

ZA ROK 2003

Michał Jerczyński, Tomasz Roszak
Szlakiem łódzkiej kolei
(Wydaw. Piątek Trzynastego)

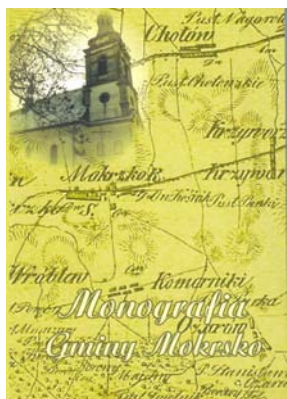

Sławomir Papuga, Andrzej Gramsz
Zelów : wspólnota nacji, wyznań, kultur (Wydaw. GRAKO)

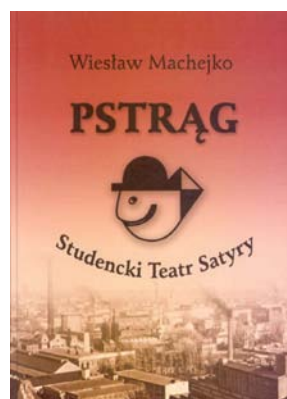
ZA ROK 2004

Jan Dominikowski
Nekropolia Łodzi wielkoprzemysłowej : Cmentarz Stary przy ulicy Ogrodowej [...]
(Wydaw. Konserwatorów Dzieł Sztuki)

Monografia gminy Mokrsko
pod red. Tadeusza Olejnika
(Urząd Gminy Mokrsko)

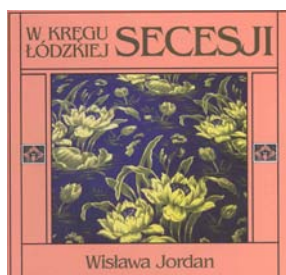

Wiesław Machajko
Z ikra i pod prąd czyli W krainie Pstrąga [...]
(Dom Wydawniczy ELIPSA)

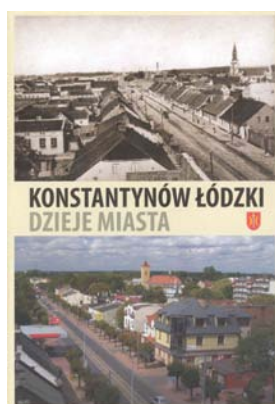

Włodzimierz Piwkowski
Nieborów : mazowiecka rezydencja Radziwiłłów (Muzeum Narodowe oraz Muzeum w Nieborowie i Arkadii)

ZA ROK 2006

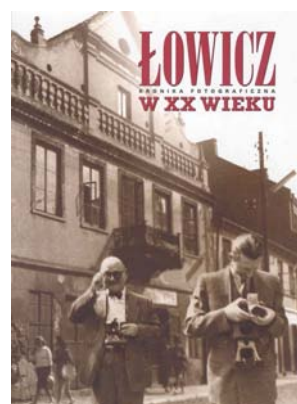
Wława Jordan
W kręgu łódzkiej secesji
(Wydawnictwo Literatura)

Konstantynów Łódzki : dzieje miasta
praca zbiorowa pod red. Marii Nartonowicz-Kot
(Urząd Miejski w Konstantynowie Łódzkim i Oddział Łódzki Polskiego Towarzystwa Historycznego)

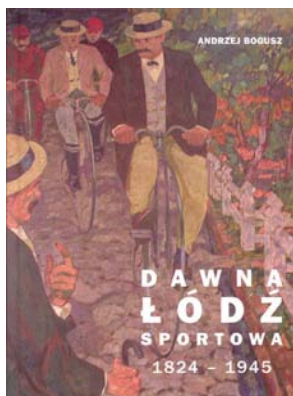

Piotrkowska : spacer pierwszy w opracowaniu graficznym Sławomira Krajewskiego, z fotografiami Jacka Kusińskiego
(Wydaw. Tamkapress, Warszawa)

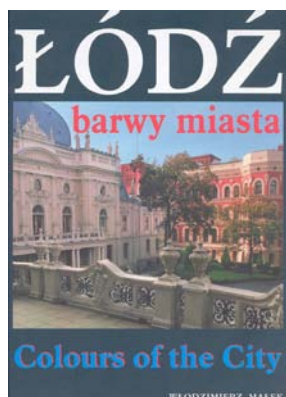

Jacek Rutkowski
Łowicz w XX wieku : kronika fotograficzna
(Urząd Miejski w Łowiczu)

ZA ROK 2007

Andrzej Bogusz
Dawna Łódź sportowa: 1824-1945; oprac. graf. Wojciech Grochowalski Papier-Service, realizacja wydawnicza Fundacja Kultury i Biznesu (Wydawca Muzeum Historii Miasta Łodzi)

Łódź: barwy miasta, fotografie i projekt albumu Włodzimierz Małek; tekst oraz konsultacja przy wyborze fot. Ryszard Bonisławski. (Wyd. 3 uaktualnione. Oficyna Wydawniczo-Reklamowa Sagalara)

Łęczyca zapomniana: pocztówki, fotografie i ryciny. [Tekst Alicja Łosińska, Karol Niewiadomski, Mirosław Pisarkiewicz; wyb. kart pocztowych i fot. Alicja Łosińska, Aneta Pucek] (MiPBP w Łęczycy, Oddział Tow. Nauk. Płockiego w Łęczycy, Tow. Miłośników Ziemi Łęczyckiej). Wyd. 2 poszerzone i uzupełnione

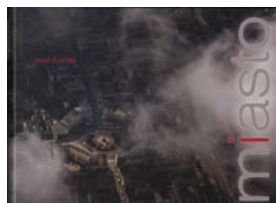

Henryk Lesiak
Szlakiem dworów regionu kutnowskiego (Agencja Rozwoju Regionu Kutnowskiego)
Wyd. 2 zm. i uzup.

ZA ROK 2008

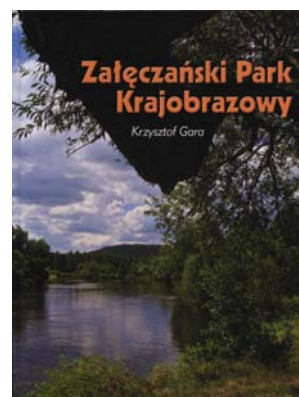
Marian Czocharński, Tadeusz Kośka, Grzegorz Kowalski
Zarys dziejów geodezji w Łodzi (Wydaw. Politechniki Łódzkiej)

Miasto = City z fotografiami Jacka Kusińskiego, który jest również wydawcą albumu.

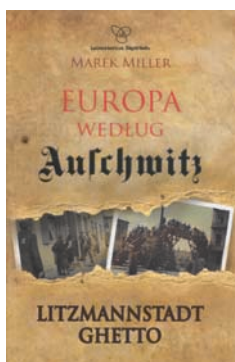

Stefan Zdonek
Historia Smardzewic (Ochotnicza Straż Pożarna w Smardzewicach)

Załęczański Park Krajobrazowy fot. Krzysztof Gara (Agencja Reklamowo-Wydawnicza Prof-Art w Sieradzu.)

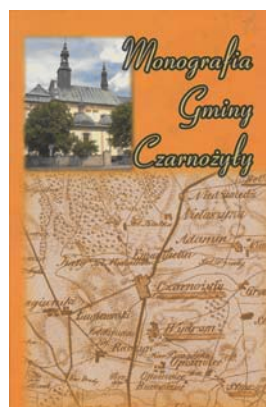
ZA ROK 2009

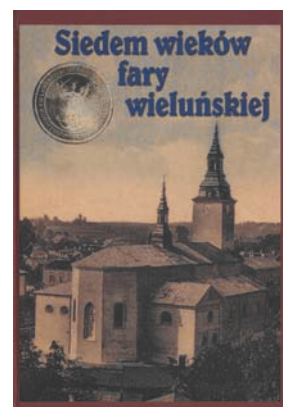
Marek Miller
Europa wg Auschwitz [...], współpr. Zofia Kraszewska-Kelcz, Joanna Podolska; przy współudziale Magdaleny Januszewskiej [et al.]; Instytut Dziennikarstwa Uniwersytetu Warszawskiego, Laboratorium Reportażu, Archiwum Państwowe w Łodzi (Państwowe Muzeum Auschwitz-Birkenau)

Jacek Kusiński, Ryszard Bonisławski, Maciej Janik, fot. Jacek Kusiński
Księga fabryk Łodzi (Wydawnictwo Jacek Kusiński)

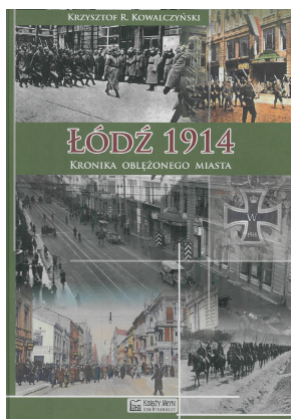

Monografia gminy Czarnożyły oprac. zbiorowe pod red. Zdzisława Włodarczyka (Urząd Gminy w Czarnożyłach)

Siedem wieków fary wieluńskiej pod red. Jana Książka (Muzeum Ziemi Wieluńskiej,)

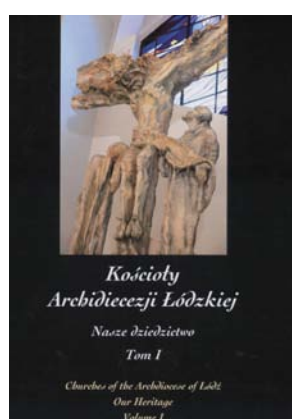
ZA ROK 2010

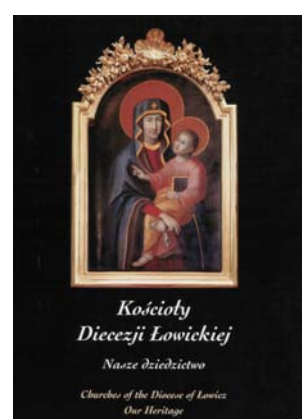
Krzysztof R. Kowalczyński
Łódź 1914.
Kronika oblężonego miasta
(Książki Młyn Dom Wydawniczy
Michał Koliński)

Cezary Graczykowski
Moje Gorzkowice
(Gminna Biblioteka Publiczna
w Gorzkowicach)

Kościoły Archidiecezji Łódzkiej :
nasze dziedzictwo. T. 1 / zespół
redakcyjny Studio Plus
(Studio Plus Marek Pawłowski :
Inowrocław : Zakład Poligraficz-
no-Wydawniczy POZKAL)

Kościoły Diecezji Łowickiej : nasze
dziedzictwo / zespół redakcyjny
Studio Plus
(Studio Plus Marek Pawłowski :
Zakład Poligraficzno-Wydawniczy
POZKAL)

REGULAMIN NAGRODY ŻŁOTY EKSLIBRIS

WOJEWÓDZKIEJ I MIEJSKIEJ

BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ

IM. MARSZAŁKA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO W ŁODZI

(Z DNIA 5 MARCA 2012 R.)

§ 1

Nagroda Złotego Ekslibrisu ustanowiona przez Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi przyznawana jest w czterech kategoriach: Najlepsza książka o Łodzi, Najlepsza książka o Ziemi Łódzkiej, Najlepsze wydawnictwo albumowe o Łodzi, Najlepsze wydawnictwo albumowe o Ziemi Łódzkiej

§ 2

Celem Nagrody jest popularyzacja najciekawszych publikacji o Łodzi i Ziemi Łódzkiej, promocja ich autorów oraz wydawnictw podejmujących tę problematykę.

§ 3

Książki mogą być zgłaszane do Nagrody przez członków jury, autorów, wydawców, biblioteki i inne instytucje oraz czytelników. Ostateczny termin zgłaszania kandydatów do Nagrody ogłaszany jest każdorazowo na stronie WWW Biblioteki oraz w Bibliotece nie później niż na trzy tygodnie przed zakończeniem terminu zgłaszania kandydatów do Nagrody. Zgłoszenia, które wpłyną po tym terminie nie będą uwzględniane.

Zgłoszenia kandydatów do Nagrody można składać w sekretariacie Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w godz. 8-15.30 (poniedziałek – piątek), przestać na adres WiMBP (90-508 Łódź, ul. Gdańska 100/102) z dopiskiem „Złoty Ekslibris” lub na adres poczty elektronicznej sekretariat@hiacynt.wimbp.lodz.pl

§ 4

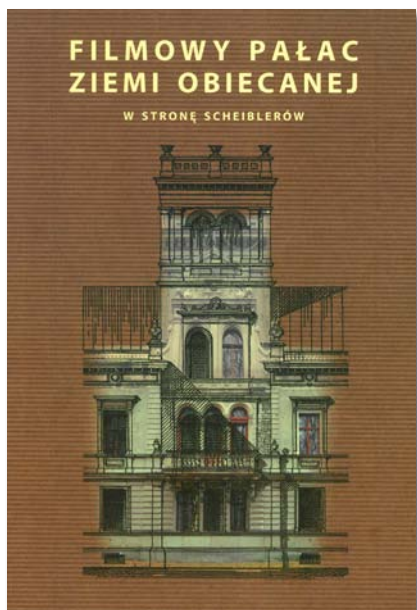
Nagrodę przyznaje jury powołane przez Dyrektora Biblioteki spośród jej pracowników. Jury może być rozszerzone o konsultantów spoza Biblioteki. Ocenie podlegają publikacje wydane w roku poprzedzającym wręczenie Nagrody. Jury ocenia poziom merytoryczny i edytorski zgłoszonych do Nagrody wydawnictw. Wybór uhonorowanych Nagrodą w czterech kategoriach publikacji poprzedza etap ich nominowania przez jury spośród wszystkich zgłoszonych kandydatów do Nagrody. Jury może odstąpić od przyznania Nagrody w danej kategorii

§ 5

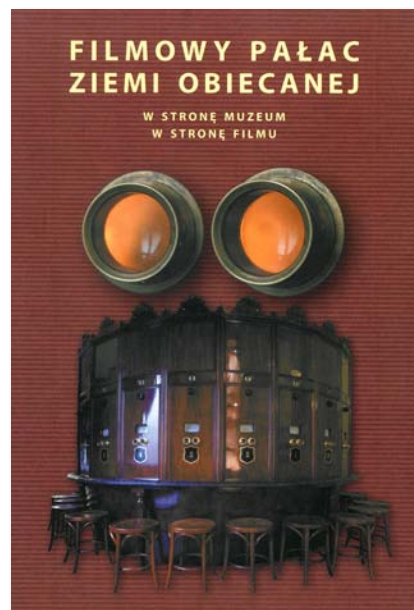
Nagroda przyznawana jest corocznie i wręczana uroczystie w kwietniu lub w maju następnego roku. Nagroda wręczana jest autorowi publikacji (jednej osobie, zespołowi autorskiemu lub redaktorowi w przypadku pracy zbiorowej). Okolicznościowe dyplomy przyznawane są wydawnictwu, które wydało nagrodzoną publikację.

§ 6

Nagroda w formie okolicznościowej statuetki według projektu artysty rzeźbiarza Rafała Frankiewicza ma charakter honorowy i nosi nazwę Złoty Ekslibris Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi.

NAJLEPSZA KSIAŻKA O ŁÓDZI

FILMOWY PAŁAC ZIEMI OBIECANEJ / [komitet redakcyjny: Ewa M. Bładowska, Elżbieta Czarnecka, Piotr Kulesza, Barbara Kurowska, Mieczysław Kuźmicki (przewodniczący), Elżbieta Stefankiewicz, Krystyna Zamysłowska ; redakcja Ewa M. Bładowska ; opracowanie graficzne Paweł Kawiński ; tłumaczenie na jęz. niemiecki Anna Józwiak]. – Łódź : Stowarzyszenie Miłośników off Kultury SMOk : Muzeum Kinematografii, 2011 (Druk: WIST). – 2 t. ; 23 cm. – Bibliografia. – Streszczenie w jęz. niem. przy pracach. – Publikacja współfinansowana ze środków Prezydenta Miasta Łodzi, wydano z finansowym wsparciem Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej.

[T. 1], W STRONĘ SCHEIBLERÓW. – 270, [1] s. : ilustrację, w tym kolor. – Z treści tomu: Wstęp / Mieczysław Kuźmicki. [Karol Wilhelm Scheibler (1820-1881), Anna z Wernerów Scheiblerowa (1835-1921), Karol Wilhelm Scheibler (1862-1935), Karol Wilhelm Scheibler (1888-1939), Edward Herbst (1844-1921) / biogramy opracowała Ewa M. Bładowska]. Największe królestwo Scheiblerów : największe w Łodzi i w Europie / Piotr Jaworski. Potencjalne źródła inspiracji dla zespołów fabryczno-mieszkalnych Karola Scheiblera w Łodzi / Bartosz M. Walczak. „ein feste Burg ist unser Gott” ; o religijności rodziny Scheiblerów i Herbstów / Krzysztof Paweł Woźniak. Szpitale łódzkie z inicjatywy rodziny Karola Scheiblera : projekty i realizacje / Magdalena Bednarkiewicz. Herman Bucholc a Karol Wilhelm Scheibler, czyli między prawdą z wizją literacką / Danuta Bieńkowska. Scheiblerowskie silva rerum : dokumenty, relacje prasowe, opowiadania, wiersze, legendy [w tym m.in.: Park Źródlika / Grażyna Bąkiewicz. Przygoda w Muzeum Kinematografii / Jola Jaśkiewicz. Z pamiętnika konia rodziny Scheibler / Andrzej Maciejczyk. Wigilijny koncert Karola Wilhelma / Andrzej Maciejczyk] / opracowała Ewa M. Bładowska.

[T. 2], W STRONĘ MUZEUM. W STRONĘ FILMU. – 290 s. : ilustracje, w tym kolor. – Z treści tomu: Wstęp od wydawcy / Elżbieta Czarnecka. Dwadzieścia pięć lat Muzeum Kinematografii w Łodzi / Mieczysław Kuźmicki. Nie tylko Scheiblerowie / Ewa M. Bładowska, Elżbieta Stefankiewicz. Rezydencja / Elżbieta Stefankiewicz. Nasze kino / Anna Michalska. Filmowy pałac - gotowa scenografia filmowa / Ewa M. Bładowska, Tomasz Komorowski, Mieczysław Kuźmicki. Z kamerą u Scheiblera / Leszek Skrzydło. Telewizja w muzeum - muzeum w telewizji / Iwonna Łękawa. Dlaczego Scheibler mieszkał w pałacu Poznańskiego czyli Herman Bucholc i jego pierwowzór w filmowej wizji Andrzeja Wajdy / Ewa M. Bładowska. Byli pracownicy Muzeum Kinematografii ; Zespół Muzeum Kinematografii w Łodzi.

Sufit w sali jadalnej w pałacu przy placu Zwycięstwa 1.
Fot. M. Krajewski, 2009

O autorach i Komitecie redakcyjnym „FILMOWEGO PAŁACU ZIEMI OBIECANEJ”

dr inż. arch. Magdalena Bednarkiewicz

- Politechnika Łódzka - Instytut Architektury i Urbanistyki - Zakład Historii Architektury i Konserwacji Zabytków;

prof. dr hab. Danuta Bieńkowska

- Uniwersytet Łódzki - Instytut Filologii Polskiej - Katedra Historii Języka Polskiego;

Ewa Magda Bładowska

- adiunkt; Dział Historii Kina i Sztuk Audiowizualnych – Muzeum Kinematografii;

Elżbieta Czarnecka

- adiunkt; Dział Edukacji i Upowszechniania Kultury Filmowej – Muzeum Kinematografii, prezes Stowarzyszenia Miłośników off Kultury SMOk;

Piotr Jaworski

- starszy kustosz; Dział Historii Włókiennictwa - Centralne Muzeum Włókiennictwa;

Paweł Kawiński

- projektant, redaktor, fotoreporter, operator dtp, fotoedytor, webdesigner

Tomasz Komorowski

- starszy kustosz; Dział Historii Kina i Sztuk Audiowizualnych - Muzeum Kinematografii

Piotr Kulesza

- adiunkt; kierownik Działu Historii Kina i Sztuk Audiowizualnych – Muzeum Kinematografii;

Barbara Kurowska

- starszy kustosz; zastępca dyrektora Muzeum Kinematografii;

Mieczysław Kuźmicki (przewodniczący komitetu redakcyjnego) - starszy kustosz; dyrektor Muzeum Kinematografii;

Leszek Skrzydło (1931-2011)

- pisarz, autor książek o Łodzi, reżyser filmów dokumentalnych, współzałożyciel, aktor, reżyser Studenckiego Teatru Satyry „Pstrąg”;

Iwonna Łekawa

- dziennikarka łódzkiego oddziału Telewizji Polskiej, autorka wielu programów o tematyce filmowej;

Anna Michalska

- adiunkt; zastępca kierownika Działu Edukacji i Upowszechniania Kultury Filmowej - Muzeum Kinematografii;

Elżbieta Stefankiewicz - Specjalista ds Remontów;

dr inż. arch. Bartosz Marek Walczak

- Politechnika Łódzka - Instytut Architektury i Urbanistyki - Zakład Historii Architektury i Konserwacji Zabytków;

dr Krzysztof Paweł Woźniak - Uniwersytet Łódzki - Instytut Historii - Katedra Historii Polski XIX w.;

Krystyna Zamysłowska

- starszy kustosz; Główny Inwentaryzator Muzeum Kinematografii.

Pałac Anny i Karola Scheiblerów przy Wodnym Rynku.

Fot. ze zbiorów Archiwum Państwowego w Łodzi

Filmowy pałac ziemi obiecanej. Tom: w stronę Scheiblerów (fragmenty)

Mieczysław Kuźmicki: Wstęp S. 7-9

[...] Tak się złożyło, że nie doczekał się pałac swojej osobnej, pełnej monografii ani jako perła eklektycznej dziewiętnastowiecznej architektury, ani jako miejsce, w którym działa się historia, pozostawiająca na szczęście stosunkowo niewielkie ślady. Zamiast tego dajemy poszerzony przewodnik, o którym pewnie można powiedzieć, że jest po trosze opisaniem obiektu z punktu widzenia historyka sztuki i architektury, stanowi też próbę wpisania go w polityczną i społeczną historię naszego miasta i kraju, jest także (może nawet przede wszystkim) przyczynkiem do dziejów kinematografii polskiej i może nawet powszechnej, jest w końcu dokumentem istnienia, rozwoju i kondycji Muzeum Kinematografii. [...] Dziś szczerzymy się siedzibą, z dumą i satysfakcją prezentujemy odnowione i odrestaurowane wnętrza, zapraszamy do śledzenia i studiowania historii polskiego kina na wystawach, poprzez publikację, w zgromadzonych kolekcjach. Codzienność muzealnej pracy, jakkolwiek pełna niespodzianek, wyzwań i czasami nieoczekiwanych zwrotów (jak w dobrym filmie!) postrzegana z zewnątrz może wydać się monotonna i rutynowa. Tą wieloczęściową i wielowątkową publikacją staramy się zaprezentować muzeum jako miejsce nieustannej przygody, spotkań i permanentnego święta polskiego kina. Takim jest dla nas, dlatego chcielibyśmy naszą radością podzielić się z naszymi widzami i gośćmi. [...]

Bartosz M. Walczak: Potencjalne źródła inspiracji dla zespołów fabryczno-mieszkalnych Karola Scheiblera w Łodzi. S. 103-134

[...] Zespoły zabudowy fabryczno-mieszkalnej, jakie powstawały w ośrodkach włókienniczych na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w., stanowiły część ogólnoeuropejskie-

go zjawiska wiążącego się z paternalistycznymi koncepcjami zarządzania przedsiębiorstwem jako metodą przeciwdziałania rodzącemu się ówczesnie ruchowi socjalistycznemu. Domy były tylko elementem w systemie stwarzającym robotnikom godziwe warunki pracy i życia, ale w konsekwencji prowadziły do ściślejszego związania z firmą. Jednak, mimo że zespoły na ziemiach polskich często nie ustępowały pod względem programu funkcjonalnego podobnym kompleksom za granicą, to oferowany standard mieszkaniowy (mieszkania jedno- i dwuizbowe) był niższy niż przeciętny w Europie Zachodniej (domy jednorodzinne). Wynikało to prawdopodobnie z ogólnie niższego standardu życia robotników w Polsce niż w wielu innych krajach europejskich. Wyróżniały się natomiast skalą i rozległością – co stawia zespół w Żyrardowie i kompleks Karola Scheiblera w Łodzi w czołówce europejskiej. [...]

Krzysztof Paweł Woźniak: „Ein feste Burg ist unser Gott”. O religijności rodziny Scheiblerów i Herbstów. S. 135-160.

[...] Na rozpoczętą w 1860 r. i paraliżowaną przez lata trudnościami finansowymi budowę kościoła p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego, drugiej świątyni katolickiej w Łodzi, K. Scheibler dał 50.000 rb. [...] W latach 1887-1892 Scheiblerowie ofiarowali łącznie 50.000 rb na budowę kolejnego kościoła katolickiego p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny przy ul. Zgierskiej. Rodzina Scheiblerów – Herbstów znalazła się w latach 1898-1901 w grupie inicjatorów budowy kościoła katolickiego (obecnie katedralnego) p.w. św. Stanisława Kostki przy ul. Piotrkowskiej. [...] W latach 1904-1906 małżeństwo Matyldy i Edwarda Herbstów walczyło o budowę kościoła katolickiego p. w. św. Anny na Zarzewie ofiarując na ten cel 20.000 rb. Darem tym pragnęli uczcić pamięć zmarłej dziewięcioletniej córki, Anny Marii. [...]

Swoistym ukoronowaniem przedsięwzięć realizowanych przez łódzkich przemysłowców na polu dobroczynności była budowa w 1897 r. okazałego gmachu przy ul. Dzielnej (Narutowicza) mieszczącego przytułek dla starców i kalek. Największą kwotę na ten cel, 50.000 rb, ofiarowali Scheiblerowie. [...] Szczególnym aktem wielkoduszności ze strony Matyldy Herbst i jej męża Edwarda było ofiarowanie 200.000 rb na budowę szpitala dziecięcego mającego upamiętnić ich jedyną, przedwcześnie zmarłą, córkę Annę Marię Charitas (1889-1899). Wzniesiony przy ul. Rokicińskiej (al. J. Piłsudskiego), otworzył swoje podwoje w 1905 r. Stanowił integralną część kompleksu scheiblerowskiego i był wzorcowym szpitalem pediatrycznym w skali trzech zaborów. [...]

Magdalena Bednarkiewicz: Szpitale łódzkie z inicjatywy rodziny Karola Scheiblera. Projekty i realizacje. S. 161-193

[...] Szpital fabryczny Scheiblera, im. św. Anny (obecnie szpital im. dr. Karola Jonschera), powstał [...] przy ul. Przędzalnianej na terenie zespołu fabryczno-rezydencjonalnego posiadłości Scheiblerów. Otrzymał on imię fundatorki – żony Karola Scheiblera Anny z Wernerów. Zaprojektował go prawdopodobnie Hilary Majewski. Wybudowany za kwotę 150.000 rb składał się z 2 budynków. Jeden, przy ul. Przędzalnianej 75, przeznaczono na przytułek dla tzw. wysłużonych robotników pozbawionych opieki rodzin i aptekę, później zajęła go poradnia. Drugi pawilon usytuowano w głębi działki, w ogrodzie z fontanną. [...] Pawilon główny zaprojektowano na planie litery „U” [...] Mieściły się w nim 2 oddziały: wewnętrzny i chirurgiczny, o łącznej liczbie 50 łóżek. [...] Sale dla chorych, od 3 do 6 łóżek, były oddzielne dla kobiet i mężczyzn. W szpitalu mieściła się sala chirurgiczna, opatrunkowa, laboratorium analityczno-mikroskopowe, gabinet hydro-elektroterapeutyczny, apteka i pracownia rentgenowska. Pracownia ta funkcjonowała od 1910 r. i była jedną z pierwszych w Królestwie Polskim. Gmach szpitala posiadał oświetlenie elektryczne, centralne ogrzewanie, ciepłą i zimną bieżącą wodę oraz urządzenia wentylacyjne. [...] W 1888 r. wprowadzono w fabryce Scheiblera ubezpieczenie dla pracowników, na wypadek kalectwa lub śmierci. [...] w placówce stopniowo zwiększano liczbę łóżek. [...] Powstawały dodatkowe oddziały: ginekologiczny i chorób zakaźnych. [...] Od

1912 r. lekarze zatrudnieni w szpitalu im. św. Anny zarabiali 2.825 rb rocznie, co stanowiło najwyższe wynagrodzenie dla lekarzy w Królestwie Polskim. [...]

Danuta Bieńkowska: Herman Bucholc a Karol Wilhelm Scheibler, czyli między prawdą a wizją literacką. S. 195-218

Chociaż nazwisko Scheibler pada w powieści Władysława St. Reymonta tylko jeden raz [...] to zdecydowana większość opracowań literackich i historycznych podaje, iż pierwowzorem Hermana Bucholca, jednej z ważniejszych postaci pierwszego tomu Ziemi obiecanej, był Karol Wilhelm Scheibler (1820-1881). [...] W powieściowej konfrontacji dwóch najpotężniejszych fabrykantów łódzkich K. Scheiblera oraz I. Poznańskiego obraz

tego drugiego jest bardziej negatywny. Szaja Mendelsohn oszukiwał, produkował gorszej jakości wyroby [...], wyzyskiwał wszystko i wszystkich [...]. Na tle tej postaci sylwetka Bucholca przedstawiona została bardziej korzystnie. [...] Pracowitość, oszczędność, solidność oraz uczciwość zarówno Bucholca, jak i jego prototypu mogą mieć związek z etosem pracy głoszonym i obecnym w Kościele protestanckim (ewangelicko-augsburskim), do którego obaj należeli, mogą także odzwierciedlać stereotypowe postrzeganie Niemców. [...] Bucholc był niewątpliwie bardzo skąpy. [...] Wprawdzie przeznaczał na cele publiczne finansowe dotacje sięgające rocznie kilku tysięcy rubli, lecz filantropia ta nie wynikała ze szlacheńskich pobudek. Były to pieniądze wyrwane mu z gardła. [...]

Filmowy pałac ziemi obiecanej.

Tom: w stronę muzeum : w stronę filmu

(fragmenty)

Elżbieta Czarnecka: Wstęp od wydawcy. S. 7-9

[...] W naszej książce jest także wiele innych informacji i ciekawostek, wiele zdjęć i ilustracji. Służą one nie tylko urodzie książki, podniesieniu jej wizualnej atrakcyjności, ale prezentują trudną do przecenienia wartość informacyjną i edukacyjną. Dołożyliśmy starań, aby jej artystyczna jakość próbowała przynajmniej równać się z artystyczną klasą i znaczeniem, jakie dla historii sztuki, historii architektury, ma siedziba muzeum. [...]

Mieczysław Kuźmicki: Dwadzieścia pięć lat Muzeum Kinematografii w Łodzi – refleksje z perspektywy współuczestnika. S. 13-38

[...] Tak się szczęśliwie dla mnie złożyło, że o instytucji, którą od 1 października 2000 r. mam zaszczyt i satysfakcję kierować, mogę pisać z perspektywy współtwórcy i uczestnika wszystkich zdarzeń składających się na jej niezbyt jeszcze długą historię. [...]

Idea powołania muzeum filmowego w Łodzi pojawiała się kilkakrotnie. [...] Po raz pierwszy w sposób usystematyzowany sformułował ją Konserwator Zabytków m. Łodzi Antoni Szrama, a następnie przedstawił Komisji Kultury Rady Narodowej Łodzi w dniu 17.11.1971 r. oraz na dorocznej sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki w Łodzi w 1972 r. [...] Bez wątpienia pierwszym konkretnym krokiem prowadzącym do celu było do-

prowadzenie przez Antoniego Szramę do utworzenia w 1975 r. Muzeum Historii Miasta Łodzi, w którym z kolei 1.01.1977 r. zaistniał Dział Kultury Filmowej. [...] W przyspieszeniu decyzji pomóc miała także decyzja o przekształceniu Działu Kultury Filmowej w Oddział Muzeum Historii Miasta Łodzi o nazwie Muzeum Kinematografii. [...] W efekcie tych działań Prezydent Miasta Łodzi Zarządzeniem nr 42/85 z dn. 18.12.1985 r. powołał Muzeum Kinematografii i nadał mu statut z dniem 1.01.1986 r. przeznaczając na siedzibę pałac Scheiblera przy pl. Zwycięstwa 1. [...]

Otwarcie muzeum dla publiczności nastąpiło w dniu 10 maja 1986 roku uroczystym wernisażem wystawy Reymont – Ziemia obiecana – Wajda, [...] Staraliśmy się, aby każdy kolejny wernisaż był świętem dla nas muzealników i dla naszych gości. Ponieważ równolegle z prowadzoną działalnością statutową trwały prace adaptacyjno-remontowe, często bardzo absorbujące i uciążliwe dla użytkowników pałacu, w zasadzie mogliśmy realizować wyłącznie wystawy czasowe. Stan ten trwał wiele lat, pierwsze etapy stałej ekspozycji poświęconej dziejom kina polskiego powstały dopiero w 2008 r., po zakończeniu najważniejszych prac remontowych w obiekcie. [...]

Najdłużej trwa i rozwija się zainteresowanie muzeum dziełem Krzysztofa Kieślowskiego. Przygotowana w 10. rocznicę jego śmierci wystawa "Krzysztof Kieślowski

Buduar w pałacu przy placu Zwycięstwa 1.
Fot. T. Komorowski (2010)

ski. Ślady i pamięć", będąca czymś w rodzaju wizualnej podróży śladami jego artystycznych dokonań bardzo szybko uzupełniona została o kolejne rozdziały. [...] W tym samym nurcie prezentacji światowych dokonań twórców o polskim rodowodzie mieści się wystawa "Pola Negri. Legenda kina" [...] Kolejnym dokonaniem z cyklu biograficznego jest wystawa "Roman Polański. Aktor. Reżyser", przygotowana tak, aby widz wcale lub słabo znający dorobek twórcy otrzymał skrócony, uproszczony, ale możliwie pełny obraz jego artystycznej drogi. [...] – w zbiorach muzeum znajduje się największa na świecie kolekcja plakatów do filmów Polańskiego licząca przeszło 250 pozycji. I znowu międzynarodowe zainteresowanie i prezentacje w Berlinie, Düsseldorfie, Londynie, Pradze, Budapeszcie, Sao Paulo, Rio de Janeiro, Brukseli. [...]

Stosunkowo późno udało nam się rozpocząć budowę ekspozycji stałej ilustrującej dzieje kinematografii polskiej na tle światowym. Pierwszy rozdział, historia polskiej animacji z własnej kolekcji Muzeum Kinematografii, mógł zaistnieć dopiero po ukończeniu większości prac remontowych i adaptacyjnych w pałacu. Od tego momentu każdego roku powstaje kolejny segment tej obliczonej na kilka lat artystycznej inwestycji. Po historii animacji ukończony został temat "Rówieśnik kinematografu". "Magia seansów w fotoplastikonie" – wystawa ilustrująca zjawisko stereoskopii i wynalazek stereofotografii, której najważniejszym, najcenniejszym obiektem jest oryginalny fotoplastikon. [...] Kolejne etapy stałej ekspozycji, podobnie jak poprzednie, zbudowane zostały w całości o posiadane zbiory. Są to następujące tematy: "Cud ożywionej fotografii. Zabytki techniki filmowej", "Tajemnice planu filmowego" i wystawa "Historia Scheiblerów. Filmowy pałac", która jest opowieścią o długiej, artystycznie fascynującej obecności w pałacu wielu ekip filmowych realizujących tu często najwybitniejsze w dziejach polskiej kinematografii obrazy. [...]

To, co pokrótce przypomniałem, to jeszcze nie całe muzeum. Przecież prowadzimy działalność edukacyjną na rzecz

dzieci i młodzieży, lekcje muzealne, konkursy i zabawy. Pokazy kina letniego na Starym Rynku i na dziedzińcu muzeum, cykliczne pokazy filmowe, archiwalne, nowe i najnowsze, fabularne, eksperymentalne, dokumentalne, animowane w muzealnej galerii ruchomych obrazów – kinie Kinematograf. Spotkania z twórcami, krytykami, historykami, publicystami, promocje książek, sesje, seminaria. Publikacje – kilkadziesiąt tytułów, często unikatowych, źródłowych materiałów do dziejów kina polskiego. [...] Realizujemy dwa festiwale o zasięgu ogólnopolskim: monograficzny Festiwal Muzyki Filmowej, który miał dotąd 14 edycji z zawsze polskimi bohaterami [...] Festiwal Mediów „Człowiek w Zagrożeniu”, konkursowy przegląd polskiej dokumentalnej twórczości filmowej, radiowej, sztuki mediów zorientowanej społecznie [...]

Ewa M. Bładowska, Elżbieta Stefankiewicz: Nie tylko Scheiblerowie. S. 39-68

[...] wkrótce po zakończeniu wojny rezydencja Karola i Anny Scheiblerów stała się na krótko siedzibą władz Politechniki Łódzkiej. [...] W 1950 r. władze Politechniki Łódzkiej opuściły pałac [...], przenosząc się do kolejnego ze stopniowo przystosowywanych dla potrzeb uczelni budynków fabryki Rosenblatta. [...] Ustalenie dokładnych dat użytkowania pałacu przez kolejne instytucje nastręcza sporo trudności. Na podstawie książek telefonicznych z lat 50. XX wieku, wydawnictw informacyjnych, wspomnień, dokumentów znajdujących się w zbiorach prywatnych i w zbiorach Muzeum Kinematografii udało się ustalić, że okresowo miały tu swoją siedzibę: Biuro Dokumentacji Technicznej Remontów Budowlanych Przemysłu Lekkiego, Łódzkie Zakłady Remontowo-Montażowe Przemysłu Lekkiego, Ministerstwo Przemysłu Lekkiego [...]. W styczniu 1957 roku pałac, a ściślej jego zachodnie skrzydło oraz budynek dawnej stajni, przekazano Państwowej Szkole Muzycznej. [...] W 1967 r. w pałacu rozpoczęły się prace remontowo-konserwatorskie, co wiązało się z koniecznością opuszczenia pomieszczeń zajmowanych przez szkołę. [...] do 1978 r. pałac nie był siedzibą żadnej instytucji, a wnętrza były udostępniane ekipom filmowym. [...] W latach 1978-1983 w pałacu mieścił się nowo utworzony Łódzki Oddział PP PKZ. [...]

Od lutego 1984 r. do listopada 1985 r. pałac był siedzibą Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków oraz Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. [...]

1 kwietnia 1986 r. dawna rezydencja Scheiblerów, wpisana do rejestru zabytków w 1971 r., stała się faktyczną siedzibą Muzeum Kinematografii w Łodzi [...].

Elżbieta Stefankiewicz: Rezydencja. S. 69-132

[...] Przyjrzyjmy się zatem bliżej reprezentacyjnym wnętrzom [...] Pokój pani (pokój sypialny, buduar, sala rokokowa) skomponowany został z wykorzystaniem form rokokowych. Boazeria, w dolnej części wykonana z orzecha, płycinowa; w górnej części, cięta z drewna lipowego, tworzy prostokątne ramy zwieńczone głęboko rzeźbionym rokokowym ornamentem. Ramy ujmują płyciny obite adamaszkami we wzorem neorokokowym o wyrazistej regencyjnej kratce. Ten sam motyw powtórzony został w lambrekinach i zasłonach trójwarstwowej tkaninowej oprawy należącej do najnowszych działań restauracyjnych. W pokoju pani sufit oddzielony od partii ścian lekko profilowanym gzymsem, zdobionym w narożnikach kartuszami z ornamentem małżowinowym, wykonany został w stiuku z nałożonym – imitującym drewniane słoje – mazerunkiem. W narożnikach widnieją malowidła z motywami roślinnymi [...] Rokokową ornamentykę powtarza piec, wstawiony w południowo-wschodni narożnik. [...] Pałac, mimo stosunkowo dobrze zachowanych wnętrz, zwłaszcza tych z autentycznym historycznym wystrojem, potrzebował pilnych interwencji właściciwie w każdym miejscu. Przeciekał dach, brakowało rynien i rur spustowych, woda przez wiele lat spływająca po zewnętrznej, północnej elewacji, spowodowała zniszczenia bądź istotne uszkodzenia niektórych malowideł, boazerii, podłóg. [...] W latach 1986-1996 wykonano wiele działań o charakterze konserwatorskim i adaptacyjnym. [...] Kontynuacja rozlicznych różnorodnych robót nastąpiła w kolejnych latach (1997-2000). [...] W sali jadalnej przeprowadzono pełną konserwację boazerii i intarsjowanego, drewnianego stropu oraz, będącego niewątpliwą ozdobą pomieszczenia, wspnianielego, bogato rzeźbionego kredensu. [...] Dokończone prace budowlane z zakresie naprawy elewacji obejmujące

naprawę tynków, gzymsów, odtworzenie detali architektonicznych, zewnętrznego wystroju elewacji: kroksztyny, medaliony z puttami, rzeźby, dekoracyjne fryzy z motywem łabędzi i wici roślinnej, hermy w podziałach międzyokiennych, ozdobne wazony na dachu. [...] W 2001 r. u progu XXI w. rozpoczął się kolejny etap prac związanych z modernizacją zespołu pałacowego. [...] W latach 2002 – 2003 wykonano remont konserwatorski westybulu [...] Zrekonstruowano brakujące moduły boazerii i marmurowych parapetów. [...] Na przestrzeni czterech lat (2002-2006) wyremontowano piec [...] w reprezentacyjnych salach pałacu. [...] Bardzo ważną inwestycją prowadzoną przez długi czas był remont i adaptacja przylegającego do pałacu budynku dawnej wozowni, gdzie powstały pomieszczenia recepcyjne (strefa wejściowa do muzeum, kasa, szatnia) oraz nowoczesna wielofunkcyjna sala seminaryjno-kinowa. [...] Od lutego 2006 r. przystąpiono do remontu dawnej stajni, czyli budynku mieszczącego administrację, pracownie i magazyny muzealne. [...] Remont został zakończony w drugim półroczu 2009 r. [...]

Anna Michalska: Nasze kino. S. 133-136

Kino Kinematograf, wyjątkowe miejsce na filmowej mapie Polski, działa od 2006 r. Zostało ulokowane w danej wozowni połączonej z pałacem Scheiblera, siedzibą Muzeum Kinematografii. Jest wyposażone w nowoczesny sprzęt do wyświetlania z taśmy 35 mm – i co jest wielką rzadkością – 16 mm, wysokiej klasy rzutnik multimedialny i nagłośnienie Dolby Digital [...] Od początku swego istnienia kino Kinematograf jest członkiem Sieci Kin Studyjnych i Lokalnych. W Kinematografie nie ma reklam, okularów 3D ani popcornu. Za to jest wyjątkowy repertuar. [...] Można słuchać prelekcji i wkładów tematycznych, spotykać się z osobowościami z kręgu X Muzy i szeroko pojętej sztuki [...] Kino jest otwarte i tolerancyjne: w seansach czasami uczestniczą czworonogi. [...]

Ewa M. Bładowska, Tomasz Komorowski, Mieczysław Kuźmicki: Filmowy pałac – gotowa scenografia filmowa. S. 141-242

(od red. Biuletynu BIBiK: w powyższym rozdziale omówiono m. in. sceny

w pałacowych wnętrzach w następujących filmach: *Mansarda* (reż. Konrad Łęcki, prod. 1963), *Pavoncello* (reż. Andrzej Żuławski, prod. 1967), *Stawka większa niż życie*. Odc. IV. *Cafe Rose* (reż. Andrzej Konic, prod. 1968), *Stawka większa niż życie*. Odc. VI. *Żelazny Krzyż* (reż. Janusz Morgenstern, prod. 1968), *Różaniec z granatów* (reż. Jan Rutkiewicz, prod. 1970), *Jak daleko stąd, jak blisko* (reż. Tadeusz Konwicki, prod. 1971), *Ziemia obiecana* (reż. Andrzej Wajda, prod. 1974), *Lalka*. Odc. V. *Widziadło* (reż. Ryszard Ber, prod. 1977), *Biały mazur* (reż. Wanda Jakubowska, prod. 1978), *Vabank* (reż. Juliusz Machulski, prod. 1981), *Czerwone węże* (reż. Wojciech Fiwek, prod. 1981), *Między ustami a brzegiem pucharu* (reż. Zbigniew Kuźmiński, prod. 1987), *Ludożerca* (reż. Łukasz Wylęzałek, prod. 1987), *Łabędzi śpiew* (reż. Robert Gliński, prod. 1988), *Pożegnanie jesieni* (reż. Mariusz Trelński, prod. 1990), *Powrót wilczycy* (reż. Marek Piestrak, prod. 1990), *Podróż na wschód* (reż. Stefan Chazbijewicz, prod. 1994), *Inland empire* (reż. David Lynch, prod. 2006), *Shirley* (reż. Jonathan Desandre, prod. 2009), *Nie ten człowiek* (reż. Paweł Wendorff, prod. 2009), *Złodziej serc* (reż. Piotr Gralak, prod. 2010).

Leszek Skrzydło:
Z kamerą u Scheiblera.
S. 243 - 258

[...] Wymyśliłam tytuł – *Pałace Ziemi Obiecanej*, który, o dziwo, nie za bardzo się spodobał, zwłaszcza w redakcji Wytwórni Filmów Oświatowych, gdzie film miał być realizowany, że niby „jest za ciężki”. [...] Operatorem filmu *Pałace Ziemi Obiecanej* był Witold Mickiewicz, który zapalił się niezwykle do roboty. Kręciliśmy, niestety, na taśmie czarno-białej, nie dano nam koloru, który był wówczas towarem deficytowym. Operator starał się wnętrza ożywiać na różne sposoby, chodził po komnatach z kamerą i robił zdjęcia z ręki, bez statywu. [...] Był jeszcze jeden ważny element tego filmu

Arkadowy piec.
Fot. E. Stefankiewicz, 2010

– muzyka Piotra Marczewskiego. Tak ubarwiła i ożywiła obraz, że już chyba lepiej nie było można. [...] Mieliśmy cały czas świadomość, że oto odkrywamy – nie tylko dla siebie – niezwykle atrakcyjne obiekty: pałace, o których wtedy książek nie pisano, dzieje rodów, o których wiedza była znikoma. Potwierdziły to pierwsze publiczne pokazy po ukończeniu filmu w 1967 r. [...] Pointa losów tego filmu jest też niezwykła. Bez niego, można podejrzewać, nie byłoby jednego z najlepszych obrazów w dorobku Andrzeja Wajdy. [...]

Do pałaców łódzkich fabrykantów miałem ponownie okazję wejść z kamerą w latach 90. XX w., kiedy władze telewizji w Warszawie gotowe były sfinansować realizację cyklu filmów o łódzkich rodach fabrykanckich. Mowa była o trzech, ja stopniowo wywalczyłem prawo do realizacji dziesięciu półgodzinnych odcinków i choć moim zdaniem warto było ten cykl kontynuować, kasa – niestety – się zamknęła, co było spowodowane m.in. kolejnymi rozsadami personalnymi na Woronicza. [...] Ten powrót z kamerą miał dodatkowy smak nie tylko z racji koloru. Dzięki nowoczesnej technice mogliśmy od razu na gorąco sprawdzać, co i jak uchwyciła kamera. [...] Cykl filmowy „Rody fabrykanckie” poświęcony łódzkim przemysłowcom był realizowany dla Te-

lewizji Edukacyjnej, która [...] miała chyba przydzielony najgorszy czas antenowy: albo w samo południe albo po północy. [...] Jeszcze jedna myśl nie dawała nam spokoju – że za tego rodzaju tematykę zabraliśmy się przynajmniej o 20 lat za późno. Ważnym tworzywem tych filmów były bowiem relacje świadków wydarzeń, dawnych robotników łódzkich fabryk, a przede wszystkim potomków rodów fabrykanckich. Nie do wszystkich udało się dotrzeć, wielu jeszcze przed wojną opuściło Polskę, przede wszystkim nie wszyscy dożyli do naszych dni. [...]

Iwonna Łekawa: Te-
lewizja w muzeum,
muzeum w telewizji.
S. 259-263

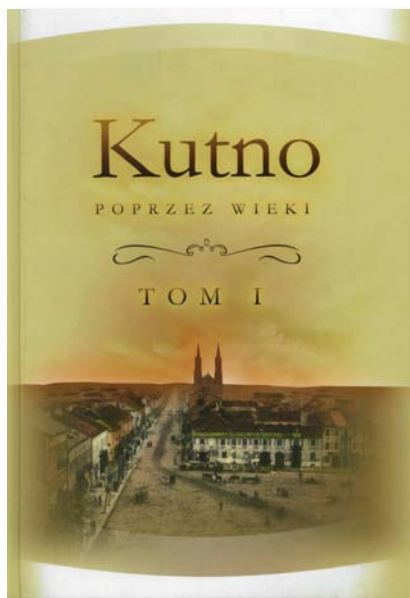
„Zbliżenia, czyli to i owo o filmie” były wówczas jedynym programem o filmie w telewizji ogólnopolskiej. [...] Od 1979 roku przez 13 lat, z przerwą w stanie wojennym, pokazywaliśmy „jak to się robi”, czyli ujawnialiśmy tajniki filmowej kuchni. [...] Muzeum Kinematografii w Łodzi było wtedy jeszcze w powijakach. W jednej z sal Muzeum Historii Miasta Łodzi gościnie gromadzone były pierwsze zbiory – kamery, aparaty fotograficzne, plakaty filmowe. Pokazywałam w „Zbliżeniach” te zbiory i sekundowałam narodzinom tej tak bardzo potrzebnej placówki kultury. [...] W roku 1986 uroczystie ogłoszono, że Muzeum Kinematografii (jedynie takie w Polsce) mieści się w pałacu Scheiblera [...]. Pamiętam moje zdumienie i przeżenie, kiedy weszłam po raz pierwszy do pałacu i zobaczyłam, jak potwornie był zdewastowany. [...] Natychmiast zdecydowałam, żeby te zabytkowe i filmowe przecież wnętrza, uczynić planem rejestracji programu „Zbliżenia”. Mimo trwającego remontu, ówczesny dyrektor muzeum – Antoni Szram – zgodził się i przez wiele kolejnych lat realizowaliśmy studyjną część programu w Muzeum Kinematografii. Starając się w dalszym ciągu zaspokajać ciekawość widzów (ale zawsze tylko tę zdrową część ciekawości!) wymyśliłam prezentację poza-aktorskich pasji znanych polskich aktorów. I chwyciła! [...] Ogromnie doceniam dziś cierpliwość i chęć współpracy tak dyrektorów, Antoniego Szrama a potem i do dziś Mieczysława Kuźmickiego, jak i pracowników muzeum. To wcale nie było takie łatwe zaakceptować naszą całodzienną bardzo absorbującą obecność. [...] Wymyśliłam [...] cykl programów *Klapsik*, pokazywała w latach dziewięćdziesiątych telewizyjna „Jedynka” Programy prowadzone były przez grupę dzieciaków, które pomagały swoim rówieśnikom zrozumieć, czym jest film. [...] Tak też rozpoczęłam pierwszy odcinek kolejnego mojego filmowego cyklu *FIL-Mufka* emitowanego na lokalnej antenie przez ostatnich osiem lat, realizowanego w dużej części w muzeum i w oparciu o jego zbiory, prezentującego osiągnięcia i filmowe wydarzenia w Muzeum Kinematografii. [...]

Ewa M. Bładowska: Dlaczego
Scheibler mieszkał w pa-
lacu Poznańskiego czyli Herman

Bucholc i jego pierwowzór w filmowej wizji Andrzeja Wajdy. S. 265-284

[...] Nasze kolejne spotkanie z Bucholcem ma miejsce w jego gabinecie stanowiącym część kantoru. Ogromne pomieszczenie, bogato zdobiony kominek, przed którym stoi biurko prezesa, robią wrażenie. Problem w tym, że nawet gabinet Karola Scheiblera w jego rezydencji, był za życia właściciela znacznie skromniejszy. [...] Reymont, zdecydowanie niechętny Scheiblerom, kazał im zamieszkać w ponurej rezydencji. Kamealne, ciepłe wnętrza pałacu przy Wodnym Rynku nie bardzo mogły wystąpić w tej roli, toteż w filmie Andrzeja Wajdy Karol i Anna Scheiblerowie zamieszkali w pałacu Poznańskiego. Zaproszony na niedzielny obiad Borowiecki przemierza urządzone z przepychem, ogromne, puste wnętrza zamieszkałe przez dwoje starych, schorowanych ludzi. Atmosferę smutku i przygnębienia reżyser oddał wspaniale. Reymont byłby pewnie zachwycony. Pytanie tylko, czy Scheiblerowie dopatrzyliby się siebie w smutnych, zgorzkniałych Bucholcach, z których każde wydaje się żyć własnym życiem, uwięzionych w ponurej, niemal upiornej rezydencji. [...] W fascynującej skądinąd scenie segregowania listów – drobna nieścisłość. Za życia Scheiblera nie było jeszcze szpitala, zatem nie mogło być tak adresowanego listu. [...] Warto natomiast poświęcić więcej uwagi innej postaci – w filmie podobnie jak w powieści, epizodycznej – żonie Bucholca, która z Anną Scheibler nie ma właściwie nic wspólnego. W drobnej, milczącej, zajętej robotką kobiecie, którą z mężem wydaje się łączyć tylko nazwisko i adres trudno doszukać się podobieństw do „najbogatszej łodzianki”, która zarówno za życia męża, jak i przez następne 40 lat, o które go przeżyła, decydowała nie tylko o kolorze adamaszku zdobiącego ściany w jej buduarze. [...] Jeśli odnieść filmowy czas do życiorysu Scheiblera, który zmarł 13 kwietnia 1881 r., Bucholc musiałby przeżyć swój pierwowzór o 4 lata, albo akcję filmu i powieści należałoby o tyle cofnąć. Wspomniana już wyprawa Moryca Welta do Hamburga – jeśli ma być nawiązaniem do genialnego posunięcia Karola Scheiblera – przenosi akcję o ponad 20 lat wstecz. [...]

NAJLEPSZA KSIĄŻKA O ZIEMI ŁÓDZKIEJ

Z treści:

Przedmowa / Zbigniew Burzyński. O redakcji / Jan Szymczak. Początki, czyli słów kilka o legendarnej genezie rodu Kucieńskich i Kutna oraz nazwie miasta / Anna Kowalska-Pietrzak. Pieczęcie i herby Kutna / Marek Adamczewski / Środowisko geograficzne [Kutna i regionu kutnowskiego] / Paweł Szymczak. Środowisko przyrodnicze / Andrzej Latos. Świat roślin i zwierząt / Paweł Szymczak. Pradzieje Kutna i doliny Ochni / Sylwia Stasiak. Kutno i Łąkoszyn do schyłku XVI wieku / Tadeusz Nowak. Dzieje Kutna i okolicznych wsi w XVII i XVIII wieku / Michał Kobierecki. Kutno w okresie zaborów (1793-1918) / Jarosław Kita. Żydzi w Kutnie (1793-1918) / Janusz Pawlak. I wojna światowa / Grzegorz Skrzynecki. Życie społeczno-polityczne Kutna w latach 1918-1939. Życie gospodarcze Kutna w dwudziestoleciu międzywojennym / Jacek Saramonowicz. Oświata i kultura w latach 1918-1939 / Mirosława Walburg. Indeks nazw osobowych, Indeks nazw geograficznych / [Anna Kowalska-Pietrzak].

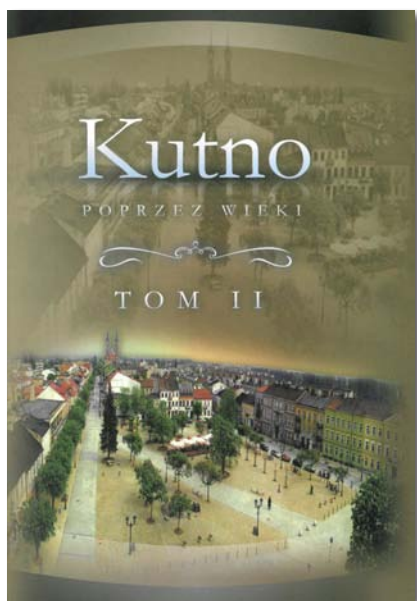

Herb miasta Kutna

**KUTNO POPRZECZ WIEKI. T. 1,
DO 1939 ROKU** / pod red. Jana Szymczaka ; [sekretarz naukowy Anna Kowalska-Pietrzak ; skład, łamanie, projekt typograficzny książki Tomasz Pietras]. - Kutno ; Łódź : Prezydent Miasta Kutno : Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Stefana Żeromskiego : Polskie Towarzystwo Historyczne. Oddział w Łodzi, 2011 (Druk: Drukarnia Dimograf). - 710 s. : ilustracje, w tym kolor. ; 25 cm

Kutnowska Starówka
z lotu ptaka

KUTNO POPRZECZ WIEKI. T. 2, LATA 1939-2010 / pod red. Jana Szymczaka ; [sekretarz naukowy Anna Kowalska-Pietrzak ; skład, łamanie, projekt typograficzny książki Tomasz Pietras]. - Kutno ; Łódź : Prezydent Miasta Kutno : Miejska i Powiatowa Biblioteka Publiczna im. Stefana Żeromskiego : Polskie Towarzystwo Historyczne. Oddział w Łodzi, 2011 (Druk: Drukarnia Dimograf). – 798 s. : ilustracje, w tym kolor. ; 25 cm. - Bibliografia. - Indeks nazw geograficznych, indeks nazw osobowych.

Z treści:

Kutno i okolice we wrześniu 1939 roku / Włodzimierz Kozłowski. Kutno w okresie okupacji niemieckiej / Janusz Pawlak. Życie społeczno-polityczne Kutna w PRL (1945-1970) / Jacek Saramonowicz. Dekada Gierka / Jacek Saramonowicz. Oświata w Kutnie w latach 1945-1989 / Jarosław Domagała. Kultura w Kutnie w latach 1945-1989 / Jarosław Domagała. Sport w Kutnie w okresie PRL / Jarosław Domagała. Gospodarka i życie codzienne Kutna w latach 1945-1989 / Jolanta Leśniewska. „Solidarność” Ziemi Kutnowskiej / Milena Przybyś. Rozwój przestrzenny miast, urbanistyka i architektura, zabytki / Grażyna Kin-Rzymkowska. O tożsamości mieszkańców Kutnowskiego / Paweł Szymczak. Kalendarium dziejów Kutna (1990-2010) / Andrzej Olewnik. Aneks 1, Władze Kutna / opracował Andrzej Olewnik. Aneks 2, Ulice i place Kutna (1826-2010) / opracował Andrzej Olewnik. Bibliografia / [Anna Kowalska-Pietrzak]. Indeks nazw osobowych, Indeks nazw geograficznych / [Anna Kowalska-Pietrzak].

Kutno poprzez wieki

T.1, Do 1939 roku.

(fragmenty)

Zbigniew Burzyński, Prezydent Miasta Kutno: Przedmowa. S. 5-6

Od momentu ukazania się pierwszej monografii Kutna pod redakcją doc. dr. Ryszarda Rosina upłynęło już 27 lat. [...] monografia, choć niepozbawiona mankamentów, była dla mieszkańców Kutna ogromną skarbnicą wiedzy. [...] Kutnowscy historycy i regionaliści na czele z Andrzejem Urbaniakiem – wieloletnim prezesem Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Kutnowskiej, wskazywali na konieczność opracowania i wydania nowej monografii Kutna, odzwierciedlającej aktualny stan badań. Propozycja ta spotkała się z przychylnością władz samorządowych Kutna, a zwłaszcza mojego zastępcy – **Zbigniewa Wdowiaka**, który inspirował i pomagał w kluczowych momentach powstawania monografii. Najbliższym środowiskiem historycznym od wielu lat zajmującym się regionem kutnowskim jest grono historyków z Uniwersytetu Łódzkiego, skupionych w łódzkim oddziale Polskiego Towarzystwa Historycznego, dlatego redaktorem monografii pt. *Kutno poprzez wieki* został **prof. dr hab. Jan Szymczak** – kierownik Katedry Historii Polski Średniowiecznej Uniwersytetu Łódzkiego. Ale nie zapomnieliśmy też o historykach kutnowskich, nieustannie pogłębiających wiedzę o naszym mieście i regionie. [...] Ważną rolę w przygotowaniu materiału ikonograficznego przy współpracy z Muzeum Regionalnym w Kutnie, Agencją Rozwoju Regionu Kutnowskiego, Urzędem Miasta oraz Archiwum Państwowym w Płocku – Oddział w Kutnie wykonał **Andrzej Olewnik** – regionalista

Feliks i Walentyna Mniewscy - właściciele Kutna

z Biblioteki Miejskiej – wraz z **dr. Tomaszem Pietrasem** oraz autorami poszczególnych rozdziałów. Całość procesu edycyjno-wydawniczego, z dużym zaangażowaniem i oddaniem nadzorował **Bogdan Danelski** – dyrektor Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej im. Stefana Żeromskiego w Kutnie. Treść merytoryczna monografii uwzględniła dorobek naukowy zwłaszcza łódzkiego środowiska naukowego oraz historyków kutnowskich, którzy zamieszczali swoje artykuły i opracowania w 14 tomach „Kutnowskich Zeszytów Regionalnych”. [...]

Jan Szymczak: Od redakcji. S. 7-9

[...] Opracowanie nowej monografii Kutna władze miasta zleciły – tak jak przed laty – Oddziałowi Łódzkiemu Polskiego Towarzystwa Historycznego. Dnia 30 IV 2008 r. została podpisana umowa między OŁ PTH, reprezentowanym przez ówczesną prezes prof. dr hab. Alicję Szymczakową a Miejską i Powiatową Biblioteką Publiczną im. Stefana Żeromskiego w Kutnie, w imieniu której występował dyrektor Bogdan Danelski. [...]

Praca oparta jest na bogatej podstawie źródłowej. Oprócz źródeł drukowanych autorzy sięgnęli do zasobów 30 archiwów w Polsce i Anglii, których wykaz znajdujemy w Bibliografii. [...] Wystarczy podać, że Bibliografia liczy ok. 800 pozycji [...]. Zespół autorski w porównaniu z poprzednią monografią jest prawie w całości nowy, gdyż jedynie rozdział poświęcony rozwojowi przestrzennemu miasta, jego urbanistyce i architekturze oraz zabytkom trafił w te same ręce **Grażyny Kin-Rzymkowskiej**. Rozdziały o czasach średniowiecznych, nowożytnych, okresie zaborów, kampanii wrześniowej i problemach dotyczących heraldyki miejskiej opracowali badacze z Instytutu Historii Uniwersytetu Łódzkiego: **Tadeusz Nowak, Michał Kobierecki, Jarosław Kita, Włodzimierz Kozłowski, Marek Adamczewski i Anna Kowalska-Pietrzak**. Czasy „Solidarności” w Kutnowskim oddaliśmy pod osąd **Mileny Przybysz** z Oddziału Łódzkiego Instytutu Pamięci Narodowej. Pozostałe rozdziały wyszły spod pióra miejscowych historyków – regionalistów. Dotyczy to problematyki środowiska geograficznego (**Andrzej Latos, Paweł Szymczak**) oraz folkloru i sztuki ludowej (**Paweł Szymczak**), pradziejów Kutna i okolic (**Sylvia Stasiak**) oraz prawie całej dwudziestowiecznej historii Kutna, poczynając od I wojny światowej aż po czasy współczesne, które opracowali: **Grzegorz Skrzynecki, Jacek Saramonowicz, Mirosława Walburg, Janusz Pawlak, Jolanta Leśniewska i Andrzej Olewnik**. Żmudne zadanie zestawienia bibliografii oraz sporządzenia obydwu indeksów: nazw osobowych i nazw geograficznych, wykonała **Anna Kowalska-Pietrzak** – jednocześnie sekretarz naukowy monografii [...]. Wyrazy uznania kieruję także do **Tomasza Pietrasa** za wykonanie gigantycznej pracy, związanej ze składem i graficznym opracowaniem tej książki. Jak każda praca zbiorowa, tak i nasza monografia nie jest dziełem jednorodnym. Wyszła bowiem spod pióra wielu autorów, a więc i różnych indywidualności, dlatego prezentuje różny stopień szczegółowości i uogólnienia. Rola zespołu redakcyjnego ograniczyła się do podstawowych działań – najczęściej minimalnych, ale i znacznie szerszych – integrujących całość. [...] Trzeba też odnotować bogactwo ludzi występujących w tej książce, gdyż komputer dał wykaz ponad 4000 pozycji w indeksie osobowym. Zarząd Oddziału Łódzkiego Polskiego Towarzystwa Historycznego i Redakcja dziękują władzom miasta Kutna, a szczególnie Panu Prezydentowi Miasta **Zbigniewowi Burzyńskiemu** i wiceprezydentowi **Zbigniewowi Wdowiakowi**, na którym spoczywał obowiązek nadzoru nad całym przedsięwzięciem. Szczególne wyrazy uznania i podziękowania za pełne zaangażowanie w organizację prac związanych z monografią – zwłaszcza w jej końcowym etapie – Redakcja kieruje pod adresem dyrektora **Bogdana Danelskiego**. [...]

Anna Kowalska-Pietrzak: Początki, czyli słów kilka o legendarnej genezie rodu Kucińskich i Kutna oraz o nazwie miasta. S. 13-20

[...] Rozważania o nazwie Kutno celnie podsumowuje stwierdzenie S. Rosponda:

„Takie wyjątkowe nazwy są najczęściej archetypiczne i przez to trudne do zetymologizowania”.

Marek Adamczewski: Pieczęcie i herby Kutna. S. 21-45

[...] W badaniach nad symboliką średniowiecznej pieczęci Kutna, kluczowym problemem jest rozpoznanie zwierząt. [...] Dotychczasowa literatura [...] konsekwentnie nazywała zwierzęta z piętnastowiecznej pieczęci dzikami. [...] Zapewne w połowie XVI w. średniowieczna pieczęć Kutna ustąpiła miejsca nowej o odmiennych tekście legendy i wyobrażeniu. [...] Pole pieczętnie wypełniła tarcza herbowa z godłem, złożonym z dwóch lwów wspiętych, zwróconych ku sobie, przednimi łapami wspartych na sękатыm pniu drzewa. [...] Równie radykalna zmiana znaku miejskiego [...] miała miejsce w 1766 r. [...] W królewskim dokumencie, obok spraw istotnych dla ustroju miasta i jego gospodarki, ustawodawca umieścił akapit, dotyczący nowego znaku miejskiego Kutna. Utworzono go z wyobrażenia św. Wawrzyńca męczennika, patrona miasta i opiekuna kutnowskiego kościoła parafialnego. [...] Decyzje Rady Miejskiej z 1985 r. i 1996 r. przesądziły o kształcie współczesnego znaku miejskiego Kutna. Są nimi dwa lwy i ostrzew. [...]

Paweł Szymczak: Środowisko geograficzne. S. 49-57

[...] Kutno i okolice w całości położone są w dorzeczu Bzury. [...] Głównym ciekim jest Ochnia. Płyne ona z północnego zachodu na południowy wschód. [...] Całkowita długość rzeki wynosi 47,6 km. Ujście Ochni do Bzury położone jest w okolicach Orłowa (79 km Bzury). Rzeka płynie doliną o szerokości 300-1000 m, której fragmenty są zabagnione. [...] Przez miasto rzeka przepływa korytem o szerokości 6-12 metrów. [...] Ze względu na duże zanieczyszczenie wody tej rzeki zamarzają sporadycznie. [...]

Andrzej Latos: Środowisko przyrodnicze. S. 58-90

[...] W powiecie kutnowskim znajdują się 4 leśne rezerваты przyrody. Są one zlokalizowane na terenie gminy Nowe Ostrowy. [...] Zdecydowanie najokazalszym – a jednocześnie najcenniejszym gatunkiem egzotycznym w pobliżu Kutna – jest platan klonolistny rosnący na terenie parku zabytkowego, dawnego majątku w Głogowcu (ok. 7 km od Kutna). [...] Obwód pnia mierzony na wysokości 0,7 m wynosi 960 cm, wysokość 26 m, powierzchnia rzutu korony ok. 750 m². [...] Na terenie powiatu kutnowskiego są 83 parki zabytkowe. [...]

Paweł Szymczak: Świat roślin i zwierząt. S. 91-99

[...] Czapla siwa – dostojny, wysoki ptak o szarym ubarwieniu. [...] W okolicy Kutna czaple siwe można obserwować w dolinie Bzury. [...]

Szalom Asz w Londynie (1906 r.)

Dworzec kolejowy. Poczтівка wyd. w 1908 r.

Grupa Żydów przed kutnowską synagogą

Młyn Zakładów Przemysłowych Ziemi Kutnowskiej. Fot. z lat 20. XX w.

Sylvia Stasiak: Pradzieje Kutna i doliny Ochni. S. 103-128

[...] Do najciekawszych, największych i najdokładniej rozpoznanych stanowisk archeologicznych, spośród tych, które znajdują się w dorzeczu Ochni należy cmentarzysko kultury przeworskiej w Kutnie – Łąkoszynie. [...] Historia pierwszych znalezisk na tym stanowisku sięga 1964 r. Cmentarzysko to zostało odkryte przez Edmunda Maja podczas wydobywania żwiru przeznaczonego na budowę nowych zabudowań. Znalazł on wówczas popielnice obustronnie czernioną o gładzonej powierzchni, zdobioną odciskami szpilki kościanej, klucz żelazny, okucie zamka oraz przepalone kości. [...]

Tadeusz Nowak: Kutno i Łąkoszyn do schyłku XVI wieku. S. 131-175

[...] Pierwszy zapis źródłowy dotyczący Kutna pochodzi z dokumentu Siemowita IV, księcia mazowieckiego, wystawionego 25 XII 1386 r. dla Andrzeja z Kutna, kasztelana dobrzyńskiego. [...] Z pewnością Kutno istniało długo przed 1386 r. [...] Niebudząca żadnych wątpliwości informacja o statusie miejskim Kutna pochodzi dopiero z 1432 r. [...]

[...] Kutnianie studiowali także na Akademii Krakowskiej. Pierwszą osobą piszącą się z Kutna był w 1444 r. Jakub, syn Jana, dziedzica miasta. W XV w. jeszcze tylko Bartłomiej, syn Mikołaja, w 1475 r. zapisał się w poczet studentów Akademii.

[...] Pierwsza wzmianka źródłowa o Łąkoszynie pochodzi z 1359 r. [...] parafia łąkoszyńska została utworzona po 1253 r., zapewne jeszcze w 2. połowie XIII w. [...] Nowsze publikacje stwierdzają zgodnie, że Łąkoszyn uzyskał prawa miejskie przed 1417 r. [...]

Michał Kobierecki: Dzieje Kutna i okolicznych wsi w XVII i XVIII wieku. S. 177-218

W literaturze przedmiotu do właścicieli Kutna z XVII i XVIII w. zaliczano Kucieńskich, później Zamoyskich, Stanisława Gadowskiego wojewodę łęczyckiego i Walentego Rzętkowskiego. W tym samym czasie byli nimi Garwascy i Gosławscy [...] Najwcześniejsza informacja o zaludnieniu Kutna pochodzi z 1673 r. [...] Kutno liczyło kilkuset mieszkańców i prawdopodobnie w tym czasie nie osiągnęło 1000. [...]

Jarosław Kita: Kutno w okresie zaborów (1793-1918). S. 221-440

[...] W 1793 r. – w wyniku drugiego rozbioru – Kutno znalazło się pod panowaniem pruskim. [...] Administracja pruska nie przetrwała jednak zbyt długo, gdyż do jesieni 1806 r. [...] W czasach Księstwa Warszawskiego w zasadzie, jedynie z niewielkimi korektami, utrzymano podziały administracyjne wprowadzone w czasach pruskich, zorganizowane jednak według wzorów administracji francuskiej. [...] Pod koniec 1914 r. Kutno wraz z całą północno-zachodnią częścią Królestwa Polskiego znalazło się pod okupacją niemiecką. [...]

[W rozdziale: Właściciele miasta i podmiejskich dóbr ziemskich, scharakteryzowani zostali: Walenty Rzętkowski, Antoni Gliszczyński, Feliks Mniewski, Witold Mniewski, Stanisław Zawadzki, Adam Zawadzki].

[...] W 1820 r. władze Królestwa Polskiego ogólnymi rozporządzeniami zobowiązywały urzędy municypalne i mieszkańców miast do ponoszenia kosztów za zmianę oświetlenia na nowocześniejsze. Zaczęto wprowadzać wówczas tzw. lampy rewerberowe. Były to duże, czworoboczne latarnie z olejnymi lampami zawieszonymi na wysokich drewnianych słupach. [...] Pomimo wysokich cen lamp rewerberowych, władze Kutna zdecydowały się na ich instalację przy głównych ulicach miasta. [...]

W związku z poprowadzeniem linii kolejowej warszawsko-bydgoskiej w latach 1861-1862 pod miastem wystawiono okazały dworzec kolejowy I klasy. Mieściły się w nim sale podróżnych z gabinetami i restauracja na parterze, natomiast na piętrze znajdowały się apartamenty dworcowe i mieszkania dla urzędników. Prowadziła do niego z centrum miasta ulica obsadzona podwójnym rzędem drzew. [...]

Wykupienie Kutna w latach 1863-1866 z rąk ówczesnego właściciela W. Mniewskiego przez Skarb Państwa, późniejszy ukaz o miastach z 1869 r. oraz inne zmiany wywołane reformami powiatowymi w zasadach gospodarki finansowej miasta, poważnie wpłynęły na prawną i finansową stabilizację tego ośrodka miejskiego. [...]

[dane z tabeli: Struktura wyznaniowa ludności Kutna w latach 1859-1867; rok 1867: ogółem 7277 mieszkańców, w tym katolicy - 2224 (30,6%), Żydzi - 4824 (66,3%), ewangelicy - 212 (2,9%), prawosławni - 17 (0,2%)]

[...] Wśród wybitnych mieszkańców miasta wywodzących się ze społeczności żydowskiej, żyjących w ostatnich dekadach

XIX i w pierwszych dekadach XX w., nie sposób pominąć Szaloma Asza. Ten urodzony w 1880 r. przedstawiciel kutnowskich Żydów, już jednak po opuszczeniu miasta, stał się znanym i cenionym pisarzem [...].

[...] U schyłku XIX w. Kutno znalazło się w grupie 20 największych miast Królestwa Polskiego. Obok dwóch dominujących w mieście żywiołów – faktorsko-handlowego i drobno-rzemieślniczego – postępował wyraźny rozwój elity miejskiej, do której zaliczała się miejscowa inteligencja, kadra urzędnicza oraz właściciele powstających przedsiębiorstw przemysłowych i domów handlowych. [...]

Powstanie styczniowe. [...] Według danych zgromadzonych przed laty w wyniku niezmiennie żmudnej kwerendy przeprowadzonej przez kilka osób, J. Śmiałowskiemu udało się ustalić, że w powiecie gostyńskim za udział w walce sądzonych było 182 osoby, w tym 29 pochodziło z Kutna. [...] Można założyć, że była to tylko niewielka grupa, gdyż wielu innym udało się ukryć swoją powstańczą przeszłość, inni opuścili miasto, bądź uciekli z Królestwa Polskiego, udając się na emigrację. Jeszcze inni niestety polegli w czasie powstańczych bitew i potyczek. [...]

Janusz Pawlak: Żydzi w Kutnie (1793-1918). S. 441-472

[...] Bliskość Warszawy sprawiła, że w Kutnie i okolicach zaczęli inwestować wielcy finansisci. Do takich z całą pewnością należała rodzina Epsteinów. Podstawy pod ich fortunę położył Jakub Epstein – kupiec, przedsiębiorca, uczestnik powstania kościuszkowskiego w randze porucznika w batalionie żydowskim. [...] Synem Jakuba był Herman Epstein, któremu pod względem gospodarczym Kutno zawdzięcza chyba najwięcej. W 1856 r. jedyna linia kolejowa w Królestwie – czyli warszawsko-wiedeńska – z powodu złego zarządzania miała zostać oddana w dzierżawę. Najlepszą ofertę rząd Królestwa otrzymał od grupy finansistów żydowskich z Hermanem Epsteinem na czele. [...] Grupa finansowa H. Epsteina wybudowała linie warszawsko-bydgoską, która w latach 1861-1862 została przeprowadzona przez Kutno. Nikomu nie trzeba wyjaśniać, jakie znaczenie miała ona dla Kutna i jego rozwoju. [...] Syn Hermana, Mieczysław dołożył kolejną cegiełkę do rozwoju miasta. W 1854 r. założył kantor bankierski. Był prekursorem cukrownictwa, m. in. założył pod Kutnem cukrownię „Konstancja” oraz cukrownię w Łyszkowicach. [...] Proces emancypacji rodziny i jej polonizacji uwidocznił się podczas powstania styczniowego, kiedy Mikołaj Stanisław Epstein był jednym z powstańczych naczelników powiatu gostyńskiego. Kolejnym przedstawicielem tej rodziny był Władysław Epstein, który na przełomie XIX i XX w. pełnił funkcję lekarza powiatowego. [...]

Grzegorz Skrzynecki: I wojna światowa. S. 473-484

[...] Po bitwie pod Włocławkiem dowódca 9 Armii gen. August von Mackensen, obawiając się, że Rosjanie dokonają przegrupowania wojsk i przybiorą postawę wyjściową w kierunku na północ, nakazał w dniach 14-15 listopada [1914 r.] wykonać drugą fazę Operacji Łódzkiej, czyli rozpocząć

natarcie na Kutno. [...] Miasto zostało zdobyte w krwawej walce wręcz. Wzięto do niewoli 1200 Rosjan. Rano, 16 listopada, bez przerwy na odpoczynek Niemcy przystąpili do dalszego marszu na Łowicz. [...]

Kiedy nadszedł listopad 1918 r., główna rola w rozgrywkach wypadkach przypadła POW. [...] W pierwszych dniach po rozbrojeniu Niemców POW zaczęła wykonywać działania policyjne. Po Kutnie krążyły już jej patrole chroniące obiekty użyteczności publicznej i gospodarczej. [...] W Kutnowskim członkowie POW wstąpili do WP w pierwszych dniach grudnia 1918 r. [...]

Jacek Saramonowicz: Życie społeczno-polityczne Kutna w latach 1918-1939. S. 487-591

[...] W Kutnie pierwsze wybory samorządowe zostały wyznaczone na 31 VIII 1919 r. [...] Oblicze polityczne nowo wybranej rady było centrolewicowe: PPS [Polska Partia Socjalistyczna] – 8 mandatów, Bund – 3 i Poalej Syjon – 1, ŻPL [Żydowska Partia Ludowa] – 3. ZLN [Związek Ludowo-Narodowy] zyskał tylko 5 mandatów, a syjoniści i ortodoksi – 4. Takie wyniki oznaczały utratę władzy w Kutnie przez ND [Narodową Demokrację]. Dr A. Troczewski i F. Wąsowski – radni z listy ZLN, odmówili przyjęcia mandatów i oprotowali wyniki wyborów. [...] Władze powiatowe, przychylne ZLN uznały protesty za zasadne i wybory unieważniły. Nowy termin wyborów wyznaczono na 14 XII 1919 r. [...] Na około 8000 uprawnionych, głosowało tylko 3977. Była to najniższa frekwencja w wyborach samorządowych w dwudziestolecu międzywojennym. ZLN otrzymał tym razem o trzy mandaty więcej i posiadał 8 radnych, PPS – 7 mandatów, Bund – 3, syjoniści, ortodoksi i ŻPL – 6. W nowopowstałej radzie żadne z ugrupowań nie posiadało wymaganej większości, aby samodzielnie decydować o wyborze nowego burmistrza. Konieczne były koalicje i porozumienia. [...] Dopiero podczas trzeciego posiedzenia (14 I 1920) radnym ZLN udało się zawrzeć porozumienie z prawicą żydowską (syjoniści i ortodoksi). Porozumienie to wywołało oburzenie wśród radnych lewicowych – PPS, Bund i jednego radnego z ŻPL, którzy na znak protestu opuścili salę posiedzeń rady i nie wzięli udziału w wyborze burmistrza. [...] Trzynastoma głosami za, burmistrzem ponownie został T. Klepa, a wiceburmistrzem A. Vaedtke. W skład Magistratu (zarządu miejskiego) weszli: Karol Starnawski, Z. Chlewicki, A. Mendlowicz (syjonista). [...]

Jacek Saramonowicz: Życie gospodarcze Kutna w dwudziestolecu międzywojennym. S. 593-611

[...] Największym zakładem przemysłowym w mieście była Fabryka Maszyn Rolniczych „Kraj” S.A. (dawna fabryka A. Vaedtke). [...] W kwietniu 1924 r. powstała spółka akcyjna Zakłady Rolniczo-Przemysłowe Ziemi Kutnowskiej. [...] Zakupione zostały najnowsze maszyny do mielenia żyta i pszenicy o wydajności 70 ton na dobę. Uroczyste otwarcie zakładu odbyło się w lipcu 1926 r. [...] W kwietniu 1924 r. uruchomione zostały Zakłady Chemiczne produkujące spirytus. [...]

Mirosława Walburg: Oświata i kultura w latach 1918-1939. S. 613-639

[Tytuły podrozdziałów (w wyborze): Państwowe szkoły powszechne; Szkolnictwo ponadpodstawowe; Szkoła zawodowa; Szkoła muzyczna; Szkoła handlowa; Działalność Polskiej Macierzy Szkolnej; Kutnowskie biblioteki; Teatr i Towarzystwo Miłośników Sceny; Przedstawienia muzyczne; Uroczystości szkolne; Kutnowskie kina; Kultura żydowska; Harcerstwo; Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”; Towarzystwo Uniwersytetów Robotniczych; Towarzystwo Krajoznawcze.]

Kutno poprzez wieki

T. 2, Lata 1939-2010.

(fragmenty)

Włodzimierz Kozłowski: Kutno i okolice we wrześniu 1939 r. S. 7-52.

[...] Podczas bitwy nad Bzurą, której początek przyniósł znaczne sukcesy stronie polskiej, zwana była przez Niemców „bitwą pod Kutnem” (Die Schlacht bei Kutno), nie było walk w bezpośredniej odległości od miasta. Stąd – zapewne – Wehrmacht nie popełnił tu większych zbrodni na ludności cywilnej, mszcząc się zwykle na obywatelach polskich tam, gdzie ponosił porażki. Stąd tak wiele egzekucji w rejonie Łęczycy czy Łowicza. [...]

Janusz Pawlak: Kutno w okresie okupacji niemieckiej (1939-1945). S. 53-109

[...] Kampania wrześniowa zakończyła się dla kutnian 16 IX 1939 r. Tego dnia do miasta wkroczyły wojska Wehrmachtu. [...] Na podstawie dekretu A. Hitlera z 8 X 1939 r. miasto znalazło się w Generalnym Gubernatorstwie, ale już 9 listopada tego roku zostało włączone do Kraju Warty. [...]

Stopniowo rosła skala represji wobec Polaków. W realizacji tej polityki pomagali lokalni volksdeutsche, którzy doskonale znali miejscowe realia i wiedzieli: kto był kim przed wojną. [...]

Osobną grupą weryfikowanych przez władze niemieckie byli żołnierze: 37 pułku piechoty (stacjonującego w Kutnie przed wojną), rezerwy oraz powracający z kampanii wrześniowej. Wszyscy oni byli w zasadzie przewencyjnie aresztowani i kierowani do więzień lub obozów dla żołnierzy, czasem do obozów koncentracyjnych. [...]

Kutno było położone niedaleko granicy celnej między Wartheland a Generalną Gubernią. Granice tę najłatwiej można było przekroczyć koleją. Kutnowscy kolejarze byli tą grupą, która najwcześniej zaczęła przemycać przez granicę ludzi

(w tym Żydów) i różnego rodzaju towary. Dość często łapano ich i robiono pokazowe egzekucje, głównie na kutnowskim rynku – obecnym Pl. Wolności. Należeli oni do różnego rodzaju organizacji i struktur polskiego państwa podziemnego. Prowadzili działalność, za którą groziła kara śmierci. [...] Byli oni, oprócz nauczycieli, najliczniej represjonowaną grupą zawodową w Kutnie. Zginęło ich od kilkudziesięciu do stu osób. [...]

[...] W lutym i marcu 1942 r. rozpoczęła się wywózka kutnowskich Żydów do obozu Zagłady w Chełmie nad Nerem (niem. Culmhof). Koleją przywożono tam grupy po 150 osób. [...] Żydzi wchodzili do dużego samochodu, który miał ich zawieźć do łaźni. Faktycznie była to komora gazowa, bo po zamknięciu drzwi spaliny samochodowe doprowadzane były do wnętrza pojazdu. [...]

Jacek Saramonowicz: Życie polityczne Kutna w PRL (1945-1970). S. 113-210

[...] W chwili, gdy Niemcy opuszczali miasto, Leon Spychalski (przedwojenny burmistrz) wraz z kpt. Janem Miedziałło i Ignacym Piaskowskim (przywódcą PPS w Kutnie) udali się do magistratu w celu zorganizowania Komitetu Obywatelskiego i utworzenia administracji lokalnej. W planach było zorganizowanie straży miejskiej i zabezpieczenie pozostawionego mienia. Przygotowana została specjalna ulotka do mieszkańców Kutna, a na wieży ratusza wywieszono biało-czerwoną flagę. Wkrótce jednak miejscowo komuniści zerwali flagę narodową, w zamian wieszając flagę czerwoną. W kilka dni później NKWD aresztowało L. Spychalskiego. Skazany został na 8 lat obozu pracy w ZSRR, gdzie zmarł. [...]

W okresie stalinizmu aparat bezpieczeństwa uległ znacznej rozbudowie. W 1951 r. PUBP zatrudniał 58 pracowników, którzy mieli do dyspozycji 37 rezydentów i 241 informatorów. Funkcjonariusze bezpieki przeprowadzili łącznie 2440 spotkań z rezydentami i informatorami, podczas których otrzyma-

li 2464 doniesień. [...] W 1951 r. PUBP ustalił na terenie powiatu kutnowskiego 1391 osób, które wymagały zdaniem funkcjonariuszy zainteresowania organów bezpieczeństwa. Z tego do aktywnego rozpracowania zakwalifikowano 109 osób. Wśród nich największą grupę stanowili byli: żołnierze AK, członkowie SB, BBWR, OZN, PSL i PPS oraz „obszarnicy i kułacy” [...]

Kutnowska organizacja PZPR. W latach sześćdziesiątych. Kutnowska organizacja zaliczała się do największych w województwie łódzkim i zajmowała trzecie miejsce pod względem liczebności. Poniżej średniej wojewódzkiej była tylko liczba kobiet w partii. Powiat kutnowski posiadał natomiast najwyższy stopień upartyjnienia gospodarstw rolnych (10,3%). W 1970 r. członkowie i kandydaci stanowili 11% ogółu ludności powiatu w wieku powyżej 18 lat i 35% ogółu zatrudnionych. [...]

Sztandar POW w Kutnie

Jacek Saramonowicz: Dekada Gierka. S. 211-227

[...] Do 1980 r. obsada personalna KM PZPR w Kutnie nie uległa znaczącym zmianom. Stan liczebny partii wzrósł do ponad 5000 członków. [...] W 1977 r. na terenie Kutna działały 82 koła ZSMP [Związku Socjalistycznej Młodzieży Polskiej], zrzeszające 3504 członków, co stanowiło 35% ogółu młodzieży pracującej. [...]

W czerwcu 1975 r. wszedł w życie trzeci etap reformy administracyjnej. Kutno, podobnie jak 280 innych miast w kraju, straciła status ośrodka powiatowego. Wraz z 44 gminami i 9 miastami weszło w skład nowego województwa płockiego. Z liczbą 34 000 mieszkańców plasowała się na drugim miejscu pod względem liczby mieszkańców, po Płocku, liczącym wówczas 84 000 mieszkańców. Kutnowskie władze partyjne z trudem starały się ukryć rozczarowanie, wynikające z nowego podziału administracyjnego i starały się szukać pozytywnych aspektów przynależności miasta do województwa płockiego.

Jarosław Domagała: Oświata w Kutnie w latach 1945-1989. S. 229-263

[...] W 1945 r. we wszystkich szkołach podstawowych kształciło się 3168 uczniów. W tym czasie pracowało 64 nauczycieli. Na jednego nauczyciela przypadało więc 50 uczniów. Wskaźnik ten był porównywalny ze średnią krajową, która wynosiła 51 uczniów. [...] Do 1951 r. analfabetyzm w Kutnie został całkowicie zlikwidowany. [...]

[W rozdziale: Szkoły średnie i zawodowe przedstawiono dzieje: Liceum Ogólnokształcącego im. gen. Jana Henryka Dąbrowskiego, Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Kasprowicza, Zespół Szkół Zawodowych nr 1, Zespół Szkół Zawodowych nr 2, Zespół Szkół Zawodowych Centrali Rolniczej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”, Technikum Kolejowe im. Zygmunta Balickiego, Państwowe Liceum Pedagogiczne, Państwową Szkołę Muzyczną I i II st. im. Karola Kurpińskiego].

Jarosław Domagała: Kultura w Kutnie w latach 1945-1989. S. 265-295

[Tytuły podrozdziałów: Miejska Biblioteka Publiczna; Kutnowski Dom Kultury; Muzeum Regionalne; Muzeum Bitwy nad Bzurą; Biblioteka Pedagogiczna w Kutnie; Młodzieżowy Dom Kultury; Kluby i świetlice zakładowe; Stowarzyszenia i organizacje społeczne]

Jarosław Domagała: Sport w Kutnie w okresie PRL. S. 297-309

Wielkie osiągnięcia uzyskano w baseballu. Początek tej konkurencji w Kutnie datuje się na 1984 r., gdy do miasta przybył Juan Francisco Echevaria z Kuby i otworzył sekcję przy RKS „Stal” Kutno. W 1986 r. baseballiści „Stali” zdobyli tytuł wice-mistrza Polski, a w 1988 r. tytuł Mistrza Polski w kategorii seniorów i juniorów. W roku następnym seniorzy „Stali” uzyskali kolejny tytuł Mistrza Polski. Trenerem zespołu był w tym okresie Pablo Verona. W 1989 r. Polski Związek Baseballu powołał do Kady reprezentacyjnej Polski 10 zawodników z Kutna.

Mur Pamięci przed kutnowskim Muzeum Bitwy nad Bzurą

Joanna Leśniewska: Gospodarka i życie codzienne Kutna w latach 1945-1990. S. 311-395

[...] W styczniu 1945 r. liczba ludności miasta wynosiła niewiele ponad 14 000 osób. Oznaczało to, że w wyniku działań wojennych ich liczba zmniejszyła się o blisko 12 000 osób, co stanowiło ubytek wielkości 46%. [...] Wojna zaznaczyła w strukturze wiekowej i płciowej kutnowskiego społeczeństwa swoje wyraźne piętno. [...] widoczna była duża dysproporcja pomiędzy liczbą kobiet i mężczyzn urodzonych na przełomie lat dwudziestych. Z rocznika 1920 było 133 mężczyzn i 167 kobiet, z rocznika 1921 r. zaś 125 mężczyzn i 158 kobiet. [...] w przypadku rocznika 1923, na 123 mężczyzn przypadało 207 kobiet. [...] Poziom 30 000 mieszkańców Kutno osiągnęło u progu lat siedemdziesiątych. [...], a w 1990 r. zbliżało się do 50 000 ludzi.

[...] Pomimo zmniejszonej produkcji dyrektorzy nie ograniczali zatrudnienia. Cena utrzymania bezproduktywnych pracowników na etatach wliczana była w koszty produkcji. Wielkość tego bezproduktywnego zatrudnienia oceniana była przez członków egzekutywy kutnowskiej PZPR na 30%. Z drugiej strony była to zapewne świadoma polityka zapewniająca spokój społeczny. [...]

[...] Nową jakość miastu dało powstanie w 1957 r. zakładu o tajemniczej nazwie L15, czyli Zakładów Przemysłu Radiowego „MILEX”, które miały się stać wkrótce największym pracodawcą w mieście, głównie dla kobiet [...]. Coraz większą pozycję w przemysłowym krajobrazie miasta odgrywała Kutnowska „Polfa”, dawniej „Motor-Alkaloida”, stała się ona nawet rozpoznawalną w całej Polsce wizytówką Kutna. [...]

Inwestycje w okresie rządów E. Gierka. [...] W kolejnych latach oddano do użytku Zakłady Metalurgiczne i Centralny Magazyn Części Zamiennych „Agroma”, które posiadały najnowsze linie technologiczne i jedno z pierwszych systemów komputerowego sterowania produkcją w Polsce. [...] W najbliższym sąsiedztwie obu nowych zakładów powstała także nowa „fabryka domów”, czyli Kutnowskie Przedsiębiorstwo Budowlane [...]. W ten oto sposób zaczęła się historia kutnowskiej strefy przemysłowej w południowo-wschodniej części miasta. Takiego wzrostu inwestycyjnego i gospodarczego w tak krótkim czasie Kutno nie odnotowało dotychczas w swoim rozwoju. [...]

[w rozdziale m.in. szczegółowe tabele: Poziom wykształcenia kadr w kutnowskich zakładach przemysłowych w 1980

r., Struktura zatrudnienia według działów gospodarki wzbogacona o element przynależności partyjnej, Relacje między płacami a wydajnością w największych zakładach w latach 1981-1983, Udział poszczególnych przedsiębiorstw w eksporcie ogółem w %, w tym w eksporcie do krajów kapitalistycznych w latach 1985-1987].

[...] Cukiernia „U Petrynowskich” przy ul. Sienkiewicza, a potem Królewskiej była najśrodkowym miejscem w mieście.

[...] Na 1000 mieszkańców przypadało 67 aparatów telefonicznych w 1975 r. i 58 w 1980 r. [...] na końcu lat siedemdziesiątych zdecydowana większość gospodarstw domowych posiadała odbiornik TV i radio. [...]

Milena Przybysz: „Solidarność” Ziemi Kutnowskiej. S. 397-434

[...] Pierwszy Komitet Założycielski w Kutnie zawiązał się 2 IX 1980 r. w Zakładach Farmaceutycznych „Polfa” z inicjatywy Aleksandra Karczewskiego. [...] W momencie rejestracji NSZZ „Solidarność” 10 XI 1980 r. struktury kutnowskie liczyły ok. 10 000 członków, natomiast pod koniec miesiąca MKZ [Międzyzakładowy Komitet Założycielski] zrzeszał już 29 komisji zakładowych i niemal 16 000 członków. [...] W przeddzień I WZD [Walnego Zjazdu Delegatów] NSZZ „Solidarność” Ziemi Kutnowskiej liczyła 82 komisje oraz 21 000 członków. W wyborach podczas zjazdu 13 i 20 VI 1981 r. na stanowisko przewodniczącego Zarządu Regionu wybrano Marka Dolata oraz 39-osobowy Zarząd. W wybranym prezydium znaleźli się: Marek Dola (ZM PMR „Agromet”) – przewodniczący; Aleksander Karczewski (KZF „Polfa”) – wiceprzewodniczący, Kazimierz Zyskowski (CBCZ „Agroma”) – wiceprzewodniczący [...]

Stan wojenny. [...] Pierwsze zwolnienia z internowania miały miejsce w marcu 1982 r., wszyscy internowani opuścili miejsca odosobnienia do sierpnia br. Trudne warunki bytowe, niemożność znalezienia stałego źródła utrzymania i presja wywierana przez władze (wezwania, przeszukania) skłoniła kilku zatrzymanych przywódców i aktywnych działaczy do emigracji. Niedługo po uwolnieniu wyjechali m. in. Aleksander Karczewski i Marek Dola. [...]

[...] Oprócz grypy Walosa władze nie odnotowały w 1982 r. przypadków szerszej działalności opozycyjnej. Tymczasem centrum opozycyjnym stało się sanktuarium maryjne w Głogowcu od Kutnem, gdzie od listopada 1982 r. rozpoczął posługę ks. Marian Lipski, stając się duchowym przywódcą

aktywistów „Solidarności”. [...] od stycznia 1983 r. w Głogowcu rozpoczęły się comiesięczne nabożeństwa „za Ojczyznę” tzw. spotkania przy herbatce, które stały się z czasem zalążkiem konspiracyjnej działalności. Drugim ośrodkiem przyciągającym rzesze wiernych były Łęki Kościelne, gdzie od 1984 r. jako wikariusz pracował przeniesiony z Ursusa ks. Mieczysław Nowak. [...]

Grażyna Kin-Rzymkowska: Rozwój przestrzenny miasta, urbanistyka i architektura, zabytki. S. 437-490

[Tytuły podrozdziałów (w wyborze): Rynek; Pierwotny kościół; Siedziba Ogończyków; Kościół parafialny; Pałac Saski; Pierwotny ratusz; Dworek barokowy; Pałac podmiejski Gieralt; Spichlerz; Synagoga; Domy żydowskie; Lazaret; Domy mieszczan; Zajazd; Szpital; Nowy ratusz; Cmentarze; Szkoła średnia]. [...] Działania Kutnowskiej Komisji Opieki nad Zabytkami przy PTTK i Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Kutnowskiej, walczących o zachowanie Starego Miasta, doznawały porażek. Jednak przez nieustanne interwencje w Ministerstwie Kultury i kampanię medialną ocaliły przed wyburzeniem wiele domów. [...]

Paweł Szymczak: O tożsamości mieszkańców Kutnowskiego. S. 491-520

[...] Miasto i powiat kutnowski – określane również niehistorycznym terminem „Ziemia Kutnowska” – są położone na styku trzech regionów etnograficznych: łęczyckiego, łowickiego i kujawskiego. [...] Każdy z ościennych etnosów wniósł do systemu kulturowego „Ziemi Kutnowskiej” inny „żywiol”. Łęczyckie dało dialekt, religijność i obrzędowość, system wierzeń, demonologię, plastykę, z łowickiego przejęto elementy budownictwa, silnie patriarchalną strukturę rodziny, z Kujaw zaś sposoby gospodarowania, narzędzia do uprawy roli. [...]

Powstanie galerii Tadeusza Kacalaka i stała wystawa rzeźba po kutnowsku w Muzeum Regionalnym, zestawili obok siebie ponad setkę nazwisk i ponad tysiąc obiektów [...].

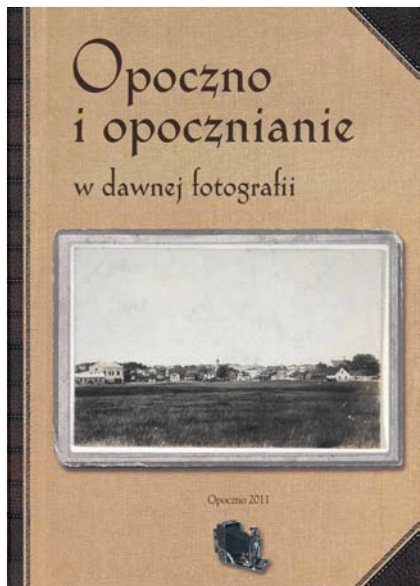
Andrzej Olewnik: Kalendarium dziejów Kutna (1990-2010). S. 523-655

6 XII 2009 – Odbył się VI Festiwal im. Szaloma Asza, połączony z rozstrzygnięciem IX edycji Ogólnopolskiego Konkursu Literackiego im. Sz. Asza, którego głównymi organizatorami były: Społeczna Fundacja Miasta Kutna i MiPBP oraz I Ogólnopolskiego Konkursu Reportażu Radiowego i Radiowych Form Dokumentalnych „Miasteczko 2009” [...]

Baseballiści w akcji

NAJLEPSZE WYDAWNICTWO ALBUMOWE O ZIEMI ŁÓDZKIEJ

Członkowie zespołu redakcyjnego:

Robert Kowalski – dyrektor Krytej Pływalni „Opoczyńska Fala”
Tomasz Łuczkowski – dyrektor Muzeum Regionalnego w Opocznie
Jan Siempiński – filmowiec, prezes i redaktor Telewizji Lokalnej Opoczno
Bożena Świątek-Mazur – dyrektor Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Opocznie
Edward Zagdański – fotografik, instruktor w Miejskim Domu Kultury w Opocznie

Zamek Kazimierzowski
z pomnikiem Nieznanego Żołnierza, 1930 r.

Wstęp (fragmenty)

Przeglądanie starych zdjęć Opoczna pozwoliło poznać nazwiska kilku fotografów Opoczna: Władysława Grabowskiego, Kazimierza Łukaszewskiego, Czesława Wojciechowskiego. Bardziej znanym opoczyńskim fotografem był Kazimierz Łukaszewski ur. 2 grudnia 1892 r. w Tuliszkowie w powiecie konińskim. Do Opoczna przybył w czasie I wojny światowej. W czasie II wojny światowej fotograf działał w konspiracji. W jego domu na Placu Kościuszki znajdował się punkt kontaktowy. W 1942 r. został aresztowany przez gestapo i wywieziony do Lublina. Zginął w obozie koncentracyjnym na Majdanku. Po śmierci Łukaszewskiego zakład fotograficzny prowadziła jego żona Kazimiera Łukaszewska a pomagał jej w tym ich uczeń Czesław Wojciechowski.

OPOCZNO I OPOCZNIANIE W DAWNEJ FOTOGRAFII / [zespół redakcyjny w składzie: Robert Kowalski, Tomasz Łuczkowski, Jan Siempiński, Bożena Świątek-Mazur, Edward Zagdański] ; Muzeum Regionalne ; Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna ; [projekt graficzny i opracowanie Brygida Grodzicka ; przedmowa Jan Wieruszewski]. – Opoczno : Muzeum Regionalne : Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna, 2011 (Druk i oprawa: Drukarnia Braci Grodzickich). – 119 s. : ilustracje, w tym kolor. ; 32 cm. – Druk sfinansował Urząd Miejski w Opocznie.

Opoczno i opocznianie w dawnej fotografii

Przedmowa (fragmenty)

Z radością oddajemy do rąk Państwa kolejne wydawnictwo regionalne będące jednocześnie pierwszym albumem fotograficznym ukazującym miasto Opoczno i jego mieszkańców. Album powstał z inicjatywy członków zespołu redakcyjnego. [...] Mam nadzieję, że ten album spełni ważną rolę – zachęci do dalszych poszukiwań, do uwolnienia z zamkniętych szuflad, archiwów, zakamarków pamięci ważnych momentów lokalnej historii i podążania za tropem ludzi, którzy ją tworzyli. Jan Wieruszewski, Burmistrz Opoczna.

Opoczyńskie gimnazjalistki, lata 20. XX w.

Cerkiew przed rozbiórką w 1927 r.

Kolejny fotograf Opoczna – Czesław Wojciechowski (27 września 1923 r. – 26 stycznia 1975 r.) rozpoczął naukę fotografowania w zakładzie Kazimierza Łukaszewskiego 1 stycznia 1939 r.

Po śmierci Łukaszewskiego nadal pracował w zakładzie fotograficznym w Opocznie. W 1956 r. dostał zgodę na urządzenie własnego zakładu, a w 1965 r. zdobył tytuł mistrza fotografii. Jego zakład był najdłuższym działającym zakładem fotograficznym w Opocznie. Po śmierci Czesława Wojciechowskiego zakład przejęła jego żona Adela Wojciechowska prowadząc go wspólnie z bratem

Czesława – Marianem Wojciechowskim. W latach 50-tych XX w. działał też w Opocznie zakład należący do Zenona Drążkiewicza.

Album „Opoczno i opocznianie w dawnej fotografii” powstał z inicjatywy opocznian – Roberta Kowalskiego, fotografa Edwarda Zagdańskiego i dyrektora Muzeum Regionalnego – Tomasza Łuczowskiego. Mieszkańcy Opoczna odpowiedzieli na ich apel udostępniając na potrzeby tego wydawnictwa stare fotografie przechowywane w rodzinnych albumach. Otrzymane zbiory zostały wybrane i ułożone w sposób tematyczny. W albumie znajdziemy fotografie starych budynków Opoczna, obiektów przemysłowych i rzemieślniczych [...]. Możemy także obejrzeć zdjęcia ludzi tworzących różne organizacje, spędzających czas wolny, biorących udział w uroczystościach oraz uczących się w szkołach i na kursach. Największy rozdział tworzą fotografie opocznian znanych z nazwiska i imienia, a także tych, których tożsamości nie udało się ustalić. [...] Nałożona przez kolegium redakcyjne cezura czasowa prezentujących zdjęć czyli lata 60-te XX wieku nie pozwoliła na zamieszczenie tych późniejszych. Zespół redakcyjny, jak i współpracujące z nimi osoby, zaprezentował kilkaset zdjęć. Ich selekcja była dużym problemem technicznym. Niektóre fotografie były słabej jakości i nie nadawały się do dalszej obróbki poligraficznej.

Rafał Frankiewicz

- autor statuetek Nagrody Złoty Ekslibris i Superekslibris

Ur. 1970 r., studiował w Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi na Wydziale Edukacji Wizualnej w latach 1990-1997. Dyplom w pracowni prof. Jacka Bigoszewskiego uzyskał w 1997 r. W Pabianicach prowadzi z żoną Martą Fuks-Frankiewicz, Autorską Pracownię Rzeźby Fuks-Frankiewicz, gdzie realizuje rzeźbiarskie zamówienia dla osób prywatnych, firm i instytucji. Prowadzi działalność w zakresie rzeźby portretowej, kameralnej, monumentalnej, ze szczególnym naciskiem na rzeźbę funeralną. Jest autorem m. in.: statuetki Bursztynowego Fauna, wręczanej corocznie najlepszemu choreografowi podczas Międzynarodowego Konkursu Sztuki Choreograficznej im. Sergiusza Diagilewa w Łodzi oraz rzeźby bibliotekarki Madame la Bibliothèque, umieszczonej w łódzkim Pubie „Biblioteka”.

<http://www.rzezba-oransko.pl/index.php?news=501>

O NAGRODZIE SUPEREKSLIBRIS

Nagroda "Superekslibris" została ustanowiona w 2010 r. z inicjatywy Barbary Czajki, dyrektora Biblioteki. Laureatami pierwszej edycji Nagrody Superekslibris zostali w roku 2010 Ryszard Bonisławski i Jacek Kusiński, a Nagrodą były litografie autorstwa Witolda Warzywody, profesora Akademii Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego w Łodzi. Laureatami drugiej edycji zostali w 2011 r. prof. Tadeusz Olejnik z Wielunia oraz „Wędrownik” – kwartalnik krajoznawczy Regionalnej Pracowni Krajoznawczej PTTK w Łodzi, a Nagrodą były litografie autorstwa Sebastiana Augustowskiego i Rafała Żelazo wykonane w pracowni prof. W. Warzywody. Nagrodą w roku 2012 jest okolicznościowa statuetka zaprojektowana i wykonana przez artystę rzeźbiarza Rafała Frankiewicza. Okolicznościowe dyplomy są autorstwa artysty grafika Włodzimierza Rudnickiego.

Wyłanianie laureatów Nagrody Superekslibris składa się z dwóch etapów:

Etap pierwszy: nominowanie laureata do Nagrody przez członków jury. Członkowie jury po zapoznaniu się z dorobkiem danego kandydata pisemnie zgłosili swoje nominacje do sekretarza jury w dwóch kategoriach.

Etap drugi: wyłonienie laureatów Nagrody spośród kandydatów nominowanych przez jury. Po dyskusji członkowie jury w tajnym głosowaniu wskazywali kandydata do Nagrody. O przyznaniu Nagrody decydowała zwykła większość głosów.

REGULAMIN NAGRODY SUPEREKSLIBRIS

WOJEWÓDZKIEJ I MIEJSKIEJ BIBLIOTEKI PUBLICZNEJ

IM. MARSZAŁKA JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO W ŁODZI

(Z DNIA 5 MARCA 2012 R.)

§1

Nagroda Superekslibrisu ustanowiona przez Dyrektora Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi przyznawana jest w dwóch kategoriach:

- za całokształt dotychczasowych osiągnięć w zakresie publikacji o Ziemi Łódzkiej,
- za całokształt dotychczasowych publikacji o Łodzi.

§2

Celem Nagrody jest uhonorowanie dorobku naukowego i popularyzatorskiego oraz wydawniczego lub wydawniczego w zakresie publikacji o Ziemi Łódzkiej i Łodzi, promocja autorów, wydawnictw, instytucji, stowarzyszeń podejmujących tę problematykę.

§3

Kandydatów do Nagrody zgłasza Jury powołane przez Dyrektora Biblioteki spośród jej pracowników. Jury może być rozszerzone o konsultantów spoza Biblioteki. Ocenie podlega dorobek naukowy, popularyzatorski, popularyzatorski lub wydawniczy kandydata oraz wydawnictwa, instytucji lub stowarzyszenia. Jury może odstąpić od przyznania Nagrody w danej kategorii.

§4

Nagroda w formie okolicznościowej statuetki według projektu artysty rzeźbiarza Rafała Frankiewicza ma charakter honorowy i nosi nazwę Superekslibris Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi.

DOROBEK AUTORSKI i WYDAWNICZY ANDRZEJA GRAMSZA

układ chronologiczny i według tytułów

Pabianice, Rzgów i wsie okoliczne : monografia historyczna dawnych dóbr kapituły krakowskiej w sieradzkim i łęczyckim / Maksymilian Baruch. – Grako, [1992]. - Przedr., oryg. : Warszawa : Wende i Ska, 1903

Zabytkowe omentarze na Kresach Wschodnich Drugiej Rzeczypospolitej. [T.] 1, Województwo poleskie na obszarze Republiki Białoruś / Anna Lewkowska, Jacek Lewkowski, Wojciech Walczak ; Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Polskiego Dziedzictwa Kulturowego za Granicą. - Warszawa: Ośrodek Ochrony Zabytkowego Krajobrazu. Narodowa Instytucja Kultury : Grako, 2000. – (Omentarze na Dawnych Kresach Wschodniej Rzeczypospolitej)

Park Wolności w Pabianicach / [zespół red. Rafał Gramsz, Alicja Dopart, Kazimierz Brzeziński] ; Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne "Nasz Park". - Grako, 2001

Czesław Sawko – zesłaniec, milioner, filantrop / Wincenty Kołodziej, Janusz Wróbel. – Grako, 2002. – Na s. tyt. i okładce miejsce wydania: Łódź - Chicago

Las Łągiewnicki i okoliczne wsie / Andrzej Gramsz. – Grako, 2002

Opis miasta Łodzi pod względem historycznym, statystycznym i przemysłowym / przez Oskara Flatt. – Grako, 2002. - Reprint, oryg. : Warszawa : Drukarnia Gazety Codziennej, 1853

Moje życie w sztuce tańca : [pamiętniki 1898-1947] / Feliks Parnell. – Grako, 2003

Pabianice, Rzgów i wsie okoliczne : studia i szkice historyczne z dziejów dawnej włości kapituły krakowskiej w Sieradzkim i łęczyckim / Maksymilian Baruch. – Grako, [2003]. - Reprint, oryg.: Pabianice : Polskie Towarzystwo Krajoznawcze, 1930

Tuszyn : od królewskiej do hiperbazaru / opowieść monograficzna opracowana, w dziesięć ksiąg ujęta i do druku przysposobiona przez Kazimierza Brzezińskiego i Andrzeja Gramsza. – Grako, 2003

Zelów : wspólnota nacji, wyznań, kultur / Sławomir Papuga, Andrzej Gramsz. - Grako, 2003

Ulica Zamkowa w Pabianicach : 1824-2004 / Kazimierz Brzeziński, Andrzej Gramsz. – Grako, 2004

Dzieje Pabianic : kalendarium do 1939 r. / Andrzej Gramsz. - Grako, 2005

Dzieje Pabianic : kalendarium do 1939 r. / Andrzej Gramsz. Wyd. 2. - Grako, 2006

Dzieje Pabianic : kalendarium okresu okupacji 1939-1945 / Andrzej Gramsz. - Grako, 2006

Stowarzyszenie Śpiewacze "Harmonia" 1886-2006 : album jubileuszowy / Ryszard Bonisławski, Kazimierz Brzeziński, Andrzej Gramsz. – Grako, 2006

Tuszyn / Kazimierz Brzeziński, Andrzej Gramsz. - Grako, 2007

Zelów : album jubileuszowy = Zelów : jubilee album / Kazimierz Brzeziński, Andrzej Gramsz. - Grako, 2007

Bełchatów : 120 impresji o rozwoju miasta / oprac. Kazimierz Brzeziński, Andrzej Gramsz. - Grako, 2008

Łask - miasto nad Grabią = Łask - the town on the Grabia river / Ryszard Poradowski. – Grako, 2008

Łaskie nekropolie / Ryszard Poradowski, [Eugeniusz Iwanicki]. – Grako, 2008

Pół wieku w spółdzielczych blokach : Pabianicka Spółdzielnia Mieszkaniowa 1958-2008 / Kazimierz Brzeziński, Andrzej Gramsz. - Grako, 2008

Spowiedź reżimowego żurnalisty / Marek Filanowicz. – Grako, 2008. - Na okł. : Ujawniam tajną listę. Po raz pierwszy! Kulisy weryfikacji łódzkich dziennikarzy.

Ilustrowany przewodnik po Pabianicach, Łasku i powiecie łaskim (województwo łódzkie) / Kazimierz Staszewski. – Grako, 2009. - Reprint oryg. : Pabianice : nakł. Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego "Touring Klubu", Oddziału w Pabianicach, 1929

Łask - trzy kolory : przewodnik turystyczny = Łask - three colours : tourist guide / Ryszard Poradowski ; [red.] Andrzej Gramsz. - Grako, 2009

Pomnik Niepodległości w Łasku : 11 listopada 2009 roku / [tekst] Ryszard Poradowski ; [fot. Ryszard Poradowski i in.]. – Grako, 2009

Pomnik Niepodległości w Pabianicach : odbudowa - 1989 / [tekst] Leszek Ramisz ; [fot. Leszek Ramisz, Andrzej Gramsz]. - Grako, 2009

Z Sieradza przez Zdunską Wolę, Łask, Pabianice i Rzgów do Łodzi / oprac. L. V. J. [Leonardo de Verdmon-Jacques] – Grako, 2009. – Reprint, oryg.: Warszawa : Druk E. Chrzanowskiego i S-ki, 1909

Zapraszamy do Łasku / [aut. tekstu: Ryszard Poradowski]. – Grako, [2009]

20 lat Liceum Ogólnokształcącego w Ksawerowie / oprac. Wanda Lelonek. – Grako, 2010

Civitas Tusinensis : karty z przeszłości miasta Tuszyna : na podstawie materiałów w archiwum miejskim / oprac. Józef Litwin ; [nota biograficzna Józefa Litwina: Kazimierz Brzeziński]. – Grako, 2010. - Reprint, oryg.: Tuszyn : nakł. Magistratu m. Tuszyna, 1930

Łask - zabytkowe kościoły = Historic churches in Łask / Andrzej Gramsz, Stanisław Szafranski. - Grako, 2010.

Pod niebem Buczku = Under the sky of Buczek / Ryszard Poradowski. - Grako, 2010

Rzgów dawny i teraźniejszy w upomniku dla parafian / [tekst Paweł Załuska ; nota biograficzna autora Ryszard Poradowski]. – Grako, 2010. – Reprint, oryg.: Łódź, 1907

W środku Polski : łódzkie, Łask i Buczek / Ryszard Poradowski. – Grako, 2011

ANDRZEJ JAN GRAMSZ

Urodził się w czepku w niedzielę 1 kwietnia w Pabianicach, na trzy lata przed końcem pierwszej połowy XX wieku, kiedy Zwierzyniec Niebieski był pod znakiem Ariesa. Bez podania, tych wyjętych z życiorysu faktów nie sposób zrozumieć drogi życiowej, a w szczególności przebiegu kariery zawodowej Andrzeja. Ukończył ekonomię na Uniwersytecie Łódzkim, bo jak sam mówi, coś musiał ukończyć, chociaż uważam, że ta właśnie profesja jest mu niezwykle przydatna w działaniu w dobie wolnego rynku. Pasją Andrzeja jest bowiem podejmowanie ryzyka i gra biznesowa, którą stale wykorzystuje do realizacji swoich przedsięwzięć. Jak Himilbach układa swe życie w mozaikę zawodów. Był robotnikiem ze specjalizacją produkcji barwników, w firmie krawieckiej zaopatrzeniowcem, w łódzkiej prasie zajmował się badaniem rynku czytelniczego, przez kilka lat pochłaniała go polityka, którą zamienił na działalność na rynku sztuki, aby ostatecznie zostać wydawcą i autorem. W 1988 roku stworzył pierwszą prywatną firmę w Łodzi, nadając jej formę spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, w której zarabiając na handlu cegłą, rozwinął działalność wydawniczą i wystawienniczą, nie wyłączając organizacji imprez targowych w Polsce i za granicą.

W 1990 roku zaczął wydawać pierwszy prywatny tygodnik „Gazetę Pabianicką” i jak przystało na prawdziwego wolnorynkowego wydawcę pierwszy budował w województwie łódzkim kolportaż na bazie sklepów spożywczych, punktów usługowych i innych. Pamiętam, jak przekonywał sprzedawców, że poza „Ruchem”, są to także dobre miejsca na sprzedaż prasy. Dzisiaj ta forma sprzedaży jest rzeczą oczywistą, wówczas tylko „Gazeta Pabianicka” tworzyła tę nową strukturę kolportażu, a Andrzej był jej prekursorem. Atakowany przez wyłonioną w wolnych wyborach władzę samorządową Pabianic z prokuratorem włącznie, której nie mieściło się w gło-

Andrzej Gramsz
(1.04.1947 – 12.11.2011)

wie, że tygodnik może ją swobodnie krytykować, pierwszy w tym mieście przecierał szlaki dla wolnej prasy. Otrzymał za to nagrodę Instytutu na rzecz Demokracji w Europie Wschodniej Zbigniewa Brzezińskiego. Jak wydawca to i dziennikarz. Zaczął więc pisać do swojej gazety teksty i uprawiać fotografię reportażową. Przygoda z prasą pasjonowała go jednak tylko pięć lat. Sprzedał tygodnik handlarzom rur kanalizacyjnych o ambicjach politycznych, co sprawiło mu szczególną satysfakcję. Z ironią obserwował, jak nowi biznesmeni, jak ich określił w białych skarpetkach, kształtują opinię publiczną Pabianic, stale powtarzając: dobrze im tak – nie wiem tylko czy miał na myśli wydawców. Niewyżyty medialnie stworzył w Pabianicach w lokalnej telewizji kablowej TOP autorski program z cyklu „gadających głów”, który nazwał „Spotkaniem na Zamku”. Przepytował przed kamerą notabli, księży, polityków i zwykłych ludzi wprowadzając nieco ożywienia. Nadszedł czas, że stał się ogrodnikiem, od kiedy wybudował dom w łódzkich Łagiewnikach i stworzył tam swój, jak mawia, zaczarowany ogród. Znajomi i przyjaciele, których zapraszał, oczarowani jego i jego partnerki ogrodem, zlecali założenie własnych. Szybko przekształcił swą nową pasję w biznes, ale jak to u niego – od razu na dużą skalę. Wygrał w urządach kilka przetargów na rewitalizację miejskich parków. Odszedł jednak od tego zawodu, bo jak twierdzi, czynnik ludzki w tym biznesie jest słabością,

a transakcje przetargowe nie do zaakceptowania. Kwiaty kocha nadal i dba o nie jak o każdą swą nową miłość, ale już tylko w swej własnej ogrodniczej intymności. Niepełne byłoby Gramsza curriculum vitae, gdybym nie wspomniał o jego pasji budowniczego. Wybudował w Łodzi wiele kilometrów sieci gazowej, telefonicznej, kanalizacyjnej i innej. Także w tym przypadku pasję z działalności społecznej przekształcił w działalność gospodarczą. Zanim został autorem książek i wydawcą, wcześniej był robotnikiem, żołnierzem, studentem, urzędnikiem, politykiem, dyrektorem w państwowej firmie, prezesem we własnej oraz prezesem wielu społecznych i kulturalnych stowarzyszeń i komitetów. Najbardziej jednak odpowiada mu nieformalny tytuł, którym uhonorowali jego działalność społeczną mieszkańcy w Łagiewnikach, nazywając go „naszym sołtysem”. Jaka kariera zawodowa czeka jeszcze Andrzeja trudno przewidzieć. Teraz pasjonuje się pisanem i wydawaniem książek, których ukazało się w krótkim czasie kilkanaście. Zaczęło się wiosną 2002 roku od publikacji „Las Łagiewnicki i okolice”, którą napisał w trzy miesiące, a wydał w dziewięć i sprzedał w dwa miesiące. Powstała ta książka ponieważ Andrzej chciał coś jeszcze zrobić dla swoich łagiewnickich sąsiadów. I tak narodziło się wydawnictwo książkowe. Później posypały się następne pozycje. W marcu 2003 roku powstała książka „Tuszyn od królewskiej do hiperbazaru”, do której powierzył mi rolę autora tekstu, katując mnie w stylu iście amerykańskiego wydawcy. W czerwcu tego samego roku ukazał się właśnie nagrodzony „Zelów wspólnota nacji, wyznań, kultur”, do której to pozycji doprosił historyka Sławomira Papugę, powierzając mu również opracowanie tekstu. W międzyczasie, jak twierdzi – z nudów opublikował dwa reprinty. Na 150. rocznicę powstania pierwszej monografii Łodzi Oskara Flatta z 1853 r. wydał drukiem jej reprint. Podobnie było z reprintem publikacji Maksymiliana Barucha „Pabianice, Rzgów i wieś okoliczne” z 1930 roku. Obie pozycje ukazały się w grudniu 2002 roku. Prawdziwym szlagierem wydawniczym Andrzeja okazały się jednak wydane w grudniu 2003 roku pamiętniki Feliksa

Parnella „Moje życie w sztuce tańca”. A jaką Andrzej zorganizował promocję książki! W Pałacu Poznańskiego otwarto wystawę słynnego choreografa i tancerza, tańczyła młodzież ze szkoły baletowej w Łodzi i artyści baletu z Teatru Wielkiego, pokazano również filmy archiwalne. Wspaniały koktajl zorganizował jego syn Rafał, który podobnie jak ojciec ma żyłkę przedsiębiorcy i prowadzi własną restaurację. Dzięki Andrzejowi poznałem wówczas artystów baletu oraz rodzinę Feliksa Parnella, Marię Łapińską-Parnell, żonę artysty, również tancerkę i primabalerinę, oraz córki Feliksę i Marię. Dla mnie było to niezapomniane doznanie.

O innych wydanych książkach nie wspominam aby nie zanudzać czytelnika, muszę jednak wymienić już przygotowany do druku tytuł „Ulica Zamkowa w Pabianicach”, której jestem autorem tekstu, a którą razem uważamy za nasz wkład w dziejopisarstwo pabianickie. Chciałoby się może jeszcze zdradzić trochę kuchni wydawniczej i wspomnieć pozycję będącą w przygotowaniu, ale wydawca zazdrośnie strzeże tej tajemnicy i nie wyraził zgody na podanie tytułów książek, które opracowuje.

Nawiązując do książki „Zelów wspólnota nacji, wyznań, kultur”, wyróżnionej nagrodą honorową Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego, za najlepszą publikację popularnonaukową o ziemi łódzkiej w 2003 roku, wydaną przez firmę GRAKO, mogę powiedzieć tak:

Czyż takich wydawców wielu
By w jednym dziejów opisie
Dać laur miasteczku Zelów
I to ze Złotym Ekslibrisem

Kazimierz Brzeziński
Maj 2004 r.

Powyższy biogram zamieszczony został w Biuletynie Informacji Bibliotecznych i Kulturalnych BIBiK przygotowanym na uroczystość wręczenia Nagrody Złoty Ekslibris za rok 2003, w maju 2004 r. [dostęp http://www.wimbp.lodz.pl/wimbp/pliki/bibik/bibik_27/bibik_27.pdf]

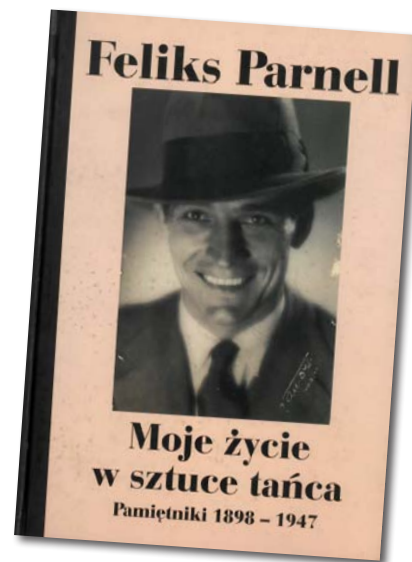
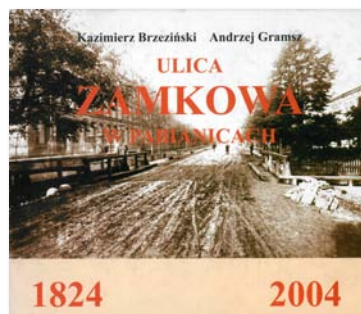
W 2004 roku, kiedy Andrzej Gramsz był świeżo upieczonym laureatem Złotego Ekslibrisu, nie chciał zdradzać swoich planów wydawniczych. Pewnie, żeby nie zapeszać. Szybko się okazało, że były rozległe, a co najważniejsze – konsekwentnie realizowane. Jeszcze w tym samym roku ukazała się książka zatytułowana „Ulica Zamkowa w Pabianicach. 1824-2004”, która okazała się bodaj największym sukcesem wydawniczym firmy Grako. Dzieje podłódzkiego miasta zostały tam przedstawione w bardzo atrakcyjnej czytelniczo formie – poprzez historię głównego miejskiego traktu. Niektórzy orzekli, że była to pozycja wykoncypowana na sposób postmodernistyczny, ponieważ autorzy (Kazimierz Brzeziński i Andrzej Gramsz) dokonali zlepku najrozmaitszych informacji z pabianickiej przeszłości przypisując je kolejnym budynkom stojącym przy ulicy Zamkowej dosłownie dom po domu. W książce zamieszczono około 700 fotografii, głównie archiwalnych, które w sumie, wraz z tekstem napisanym w lekkim, dziennikarskim stylu stały się całkowicie nowym spojrzeniem na miasto jakże podobne w przebiegu dziejów do Łodzi. Gramsz twierdził, że tą książką złożył hołd miastu, gdzie się urodził i wychował, i do którego wciąż powracał w swoich przedsięwzięciach, choć stawał się coraz bardziej zasiedziałym łódzianinem zamieszkałym na łagiewnickim podklasztorzu.

Sukces „Zamkowej” utwierdził go ostatecznie w obranej linii programowej – wydawaniu pozycji dotyczących małych ojczyzn. Należałoby tu pewnie przytoczyć listę kolejnych książek spod znaku Grako, które ukazały się w latach 2005-2011, ale zawarta jest ona przecież w katalogu naszej biblioteki. Jest tego tyle, że wypełnia solidną półkę bibliotecznego regału, co dało zresztą asumpt do hasła reklamowego wydawnictwa: Książki spółki Grako – Książki z półki Grako.

Dzięki Andrzejowi Gramszowi pięknie wydane pozycje o charakterze mono-

graficznym otrzymały: jeszcze raz Zelów (album jako następna pozycja po książce), Łask (sześć pozycji), Bełchatów (album), Tuszyn (książka oraz album), Pabianice (monografia Pabianickiej Spółdzielni Mieszkaniowej), Buczek, Rzgów („Rzgów dawny i dzisiejszy” – reprint wydania z 1907 roku), Ksawerów (monografia „20 lat Prywatnego Liceum Ogólnokształcącego”). Nie sposób zresztą szczegółowo opisać na tych łamach dorobek wydawniczy oficyny Grako, bo zwyczajnie brakuje miejsca. Specjalnym sentymentem darzył Gramsz stare, często już zapomniane pozycje, które z lubością wyszukiwał, by wydać je jako reprints. Nakłady nie były wielkie, ale On doskonale wiedział, że zawsze jest grupa wiernych miłośników tego typu książek. Wydawał je dla nich, by im sprawić radość i... dla siebie, bo cieszyła go każda bibliofilska broszura jak mało co. Zachował w sobie dziecięcą radość na tej przestrzeni. Trudno doprawdy uwierzyć, że nie ma już Andrzeja Gramsza, że nie ukaże się już żadna książka z prowadzonej przez Niego oficyny. Na szczęście są biblioteki. Które podtrzymują pamięć o dorobku edytorskim i autorskim Zmarłych w najlepszy z możliwych sposób – przechowując i wciąż udostępniając czytelnikom Ich dzieła.

Kazimierz Brzeziński
11 kwietnia 2012 r.

Cennym źródłem wiedzy o kulturze, obyczajach i obrzędach regionu Piotrkowa Trybunalskiego są książki Krystyny Wieczorek (rocznik 1937) - poetki, pisarki i pieśniarki z Lubiaszowa (gmina Wolbórz), założycielki Wydawnictwa Autorskiego "Tiger", która trudni się również rękodziełem ludowym.

odczytać historię innych rodzin i całych pokoleń. W dorobku prozatorskim twórczyni z Lubiaszowa na uwagę zasługuje ponadto powieść patriotyczno-obyczajowa "Ślady tamtych dni" (2007), "Pamiętnik" (2007) oraz "Opowieść o młynie i pięknej Justynie" (2008). Należy także wspomnieć o pracach poradniko-

KRYSTYNA WIECZOREK

POETKA I PISARKA Z LUBIASZOWA

Przez regionalne media i recenzentów jest nazywana "Reymontem w spódnicy", ponieważ jej twórczość stanowi [...] niepowtarzalną okazję do obcowania ze światem, który ginie na naszych oczach. Jest przepelniona miłością do ojczyzny, przyrody i piękna polskiej wsi. Posiada zarówno walory literackie, jak i dokumentalne, gdyż utrwała regionalną historię i tradycję, a język którym posługuje się autorka, jawi się jak mityczny kwiat paproci, który potrafiła odnaleźć dla nas i opisać, zachowując w pamięci dla wszystkich, którym droga jest Ziemia Piotrkowska.

Krystyna Wieczorek jest samodzielnym talentem, a swoją przygodę z literaturą rozpoczęła dosyć późno, bo dopiero w 1977 r. Tragiczna śmierć syna Sławomira sprawiła wówczas, że "z potrzeby serca i smutku na duszy" zaczęła tworzyć poezję, początkowo wyłącznie do szuflady. Po raz pierwszy zaprezentowała ją publicznie w Wojewódzkim Domu Kultury w Piotrkowie Trybunalskim w 1994 r. Od tej pory wiersze poetki często publikowano na łamach prasy kulturalnej i antologii literackich. Ukazały się także w dwóch samodzielnych tomikach poetyckich: "Rozmyślanie" (2003) i "Wspomnieniach" (2006). Jednak popularność przyniosły autorce dopiero utwory prozatorskie, przede wszystkim saga młynarska "Młyn na Stawkach", którą wysoko ocenili nie tylko recenzenci, ale również historycy i etnografowie, ponieważ utrwała historię ziemi piotrkowskiej oraz obyczaje i obrzędy minionych generacji. Dotychczas opublikowano trzy tomy tego dzieła, które w opinii Ryszarda Miazka, ukazując [...] los jednej z polskich rodzin na przestrzeni całego wieku, los, w którym jak w lustrze można

wych, które podobnie jak jej twórczość literacka, nawiązują do regionalnej tradycji. Dotychczas ukazała się książeczka "Jadło piotrkowskie" (2007) oraz poradnik "Regionalne nalewki i ciasta" (2008), w których podano liczne przepisy kulinarne i receptury. Interesujący jest także przewodnik "Nasza tradycja - obrzędy i zwyczaje w powiecie piotrkowskim" (2008).

Krystyna Wieczorek jest laureatką wielu nagród i wyróżnień. Walory literackie jej twórczości zostały dostrzeżone podczas I Konkursu Twórczości Ludowej (2001), w którym zajęła pierwsze miejsce. Zdobyła też wyróżnienie w konkursie "Pamiętniki Nowego Pokolenia Chłopów Polskich", który zachęcił ją do pisania prozy. Jednak nade wszystko twórczyni z Lubiaszowa jest doceniana jako popularyzatorka kultury i tradycji swojego regionu, za co została odznaczona "Orderem Serca - Matkom Wsi" (2002) oraz "Medalem za zasługi dla Ruchu Ludowego im. Wincentego Witosa" (2004). Działalność pisarki doceniły ponadto władze lokalne i państwowe, m. in. Przewodniczący Rady Powiatu i Starosta Piotrkowski (2004), Marszałek Województwa Łódzkiego (2006) oraz Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego, nadając jej Odznakę Honorową "Zasłużony dla Kultury Polskiej" (2007). Autorka była także gościem programów telewizyjnych ("Książka na weekend", "Regionalne smaki") oraz uzyskała nominację do tytułu "Niezwyczajna Polka 2007".

Krystyna Wieczorek chętnie prezentuje swoją twórczość podczas spotkań autorskich, organizowanych zazwyczaj w bibliotekach i domach kultury regionu piotrkowskiego, ponieważ ceni

Krystyna Wieczorek podczas spotkania w WiMBP 14 marca 2007 r. Okolicznościowy Biuletyn przygotowany na spotkanie dostępny pod adresem http://www.wimbp.lodz.pl/wimbp/pliki/bibik/bibik_40/bibik_40.pdf

sobie bezpośredni kontakt z czytelnikiem. Uczestniczy też w imprezach promujących regionalną tradycję, gdzie wystawia swoje dekoracje kwiatowe, prace na szydełku i hafty, a o jej działaniach na rzecz regionu stale donosi "Tygodnik Trybunalski", "Tomaszowski Informator Tygodniowy" i "Dziennik Łódzki". Autorka z Lubiaszowa działa również na arenie międzynarodowej. W 2008 r. promowała swoje publikacje w ramach IX Salonu Książki Polonijnej w Wiedniu.

Cyt.: Twórcy kultury naszego regionu / Anna Marcol // Warsztaty Bibliotekarskie. – 2009, grudzień Nr 3-4 (31-32 [dostęp] <http://www.pedagogiczna.edu.pl/warsztat/2009/3-4/090309.htm>

W uzupełnieniu dodajmy: Z okazji 600 rocznicy bitwy pod Grunwaldem w okolicznościowym albumie przypomniła przemarsz polskiego króla i rycerstwa z Krakowa, przez Proszowice, Wiślicę, Szydłowiec, Kielce, Żarnów, Sulejów, Wolbórz, Lubochnię, Sochaczew, Zakroczym, aż po Grunwald, zamieszczając krótkie opisy poszczególnych miejscowości. Obecnie Krystyna Wieczorek pisze książkę "Wolbórz i okolice w mrokach dziejów i dziś". W 2010 r. uhonorowana została statuetką „Zasłużona dla Powiatu Piotrkowskiego” (2008), i statuetką „Kobieta Wyjątkowa” przyznanej przez władze Polskiego Stronnictwa Ludowego w województwie łódzkim w roku 2010.

DOROBEK AUTORSKI i WYDAWNICZY KRYSTYNY WIECZOREK

Młyn na Stawkach [powieść] / Krystyna Wieczorek. - Wolbórz : Urząd Gminy, 2000

Rozmyślanie [poezja] / Krystyna Wieczorek. - Łódź : Astra, 2003

Młyn na Stawkach [powieść] / Krystyna Wieczorek. Wyd. 2. - Piotrków Trybunalski : Oficyna Wydawnicza „JHW”, 2005

Młyn na Stawkach, nad Czarną. T. 1 [kontynuacja powieści „Młyn na Stawkach”] / Krystyna Wieczorek. Wyd. 2. - Lubiaszów : Krystyna Wieczorek Wydawnictwo Autorskie „Tiger”, 2006

Młyn na Stawkach, nad Czarną. T. 2 [kontynuacja powieści „Młyn na Stawkach”] / Krystyna Wieczorek. - Lubiaszów : Krystyna Wieczorek Wydawnictwo Autorskie „Tiger”, 2006

Wspomnienia... [poezja] / Krystyna Wieczorek. - Lubiaszów : Krystyna Wieczorek Wydawnictwo Autorskie „Tiger”, 2006

Opowieść o młynie i pięknej Justynie. Cz. 1 / Krystyna Wieczorek. - Lubiaszów : Krystyna Wieczorek Wydawnictwo Autorskie „Tiger”, 2007

Pamiętnik / Krystyna Wieczorek. - Lubiaszów : Krystyna Wieczorek Wydawnictwo Autorskie „Tiger”, 2007

Ślady tamtych dni. T. 1 [powieść] / Krystyna Wieczorek. - Lubiaszów : Krystyna Wieczorek Wydawnictwo Autorskie „Tiger”, 2007

Jadło piotrkowskie / Krystyna Wieczorek. - Lubiaszów : Krystyna Wieczorek Wydawnictwo Autorskie „Tiger”, 2008

Nasza tradycja : obrzędy i zwyczaje w powiecie piotrkowskim / Krystyna Wieczorek. - Lubiaszów : Krystyna Wieczorek Wydawnictwo Autorskie „Tiger”, 2008

Regionalne nalewki i ciasta / Krystyna Wieczorek. - Lubiaszów : Krystyna Wieczorek Wydawnictwo Autorskie „Tiger”, 2008

Jadło piotrkowskie = Piotrkowski's food / Krystyna Wieczorek. - Lubiaszów : Krystyna Wieczorek Wydawnictwo Autorskie „Tiger”, 2009

Jadło piotrkowskie / Krystyna Wieczorek. - Lubiaszów : Krystyna Wieczorek Wydawnictwo Autorskie „Tiger”, 2009

1410-2010 : 600-lecie marszu wojsk Jagielly na Grunwald / Krystyna Wieczorek. - Lubiaszów : Krystyna Wieczorek Wydawnictwo Autorskie „Tiger”, 2010

Krystyna Wieczorek ze swoimi książkami, Wiedeń 2008. Fot. A. Marcol

Pochłonięci sprawami codzienności i bieżącymi wydarzeniami z rzadka pamiętamy, aby zwrócić uwagę na to, jakie ślady zostawimy po sobie kolejnym pokoleniom. O ile w oczywisty sposób takimi śladami będą stare i nowo wzniesione budynki, zwłaszcza mające publiczny charakter, świadomie kształtowana przestrzeń miasta i przebudowane ulice, ochronione parki i tereny zielone, o tyle upływ czasu zaciera nasze myśli, oceny, opinie, pamięć o ludziach i wydarzeniach, które także należą do istotnych elementów życia współczesnego.

WAŻNE ŚLADY NASZEJ WSPÓŁCZESNOŚCI

Niestety, w Łodzi od lat nie ma czasopisma, które w rytmie tygodniowym lub dwutygodniowym mogłoby prezentować, co ważnego dzieje się w życiu miasta i jego mieszkańców, jak postrzegamy te wydarzenia, jakie sprawy uznajemy za godne pamięci, zwłaszcza dotyczące sfery kultury, poczucia tożsamości i pielęgnowania łódzkich tradycji. Gazety codzienne, uwikłane w aktualne wydarzenia, przede wszystkim polityczne, i poszukujące sensacji, nie są w stanie dobrze spełnić takiej roli. Dlatego uważam, że ukazująca się od 20 lat „Kronika Miasta Łodzi”, wydawana za publiczne pieniądze z kasy miejskiej, jest periodykiem, który – nie waham się użyć słów może nawet nazbyt patetycznych – zapewnia, że ślady naszego współczesnego myślenia nie zostaną zapomniane. Mimo rozwoju mediów elektronicznych nadal wydaje się trafna myśl XVII-wiecznego poety Wacława Potockiego: „próżna ufność w kamieniu, próżna i w żelazie, / to trwa do skonu świata, co na papier wlezie”. Każdy, kto w bliższej lub dalszej przyszłości zechce poznać, co było ważne dla Łódzian przełomu XX i XXI wieku, dostrzec istotne ślady naszej współczesności, będzie musiał sięgnąć po tomy „Kroniki Miasta Łodzi”.

Mam do tego czasopisma osobisty, a nawet – mogę to w tym miejscu wyznać – nieco sentymentalny stosunek, byłem bowiem jednym z radnych Rady Miejskiej w Łodzi, którzy 29 stycznia 1991 r. podjęli uchwałę w sprawie wydawania przez Zarząd Miasta „Kroniki Miasta Łodzi”. Pierwszy numer ukazał się w 1992 r. i początkowo był to półrocznik redagowany przez zespół pod kierunkiem radnego Wojciecha Michalskiego i dość wyraźnie obciążony serwitutami na rzecz ówczesnego prezydenta Łodzi oraz jego środowiska politycznego.

Kiedy w 1994 r. po wyborach samorządowych zmienił się prezydent miasta, „Kronika...” uległa wyraźnej metamorfozie. Jej redaktorem naczelnym został socjolog Andrzej Rostocki, periodyk zyskał nową okładkę zaprojektowaną przez Bogumiła Łukaszewskiego, powołana

też została ośmioosobowa Rada Programowa, w której składzie i ja się znalazłem.

Po kolejnych wyborach w 1998 r. i zmianach politycznych we władzach miasta ponownie zmieniła się i „Kronika...”. W 1999 r. zaszły zmiany w redakcji, jej kierownikiem został Bogusław Sikorski, zewnętrznym symptomem zmian była zaś nowa wersja okładki, zaprojektowana przez Zbigniewa Janeczka. Powołana została nowa Rada Programowa, której przewodnictwem ówczesny prezydent powierzył mnie i w której składzie znaleźli się dyrektorzy muzeów: Mirosław Borusiewicz i Ryszard Czubaczyński, rektor Filmówki Henryk Kluba oraz profesoria Uniwersytetu Łódzkiego: Stanisław Liszewski i Paweł Samuś. Warto podkreślić, że wszyscy swe funkcje w Radzie Programowej pełniliśmy nieodpłatnie.

Pierwsze szesnastolecie podsumował znany łódzki bibliotekoznawca i bibliofil, nieżyjący już Andrzej Kempa, który opracował Bibliografię „Kroniki Miasta Łodzi” za lata 1992-2008, znakomicie ułatwiającą orientowanie się w opublikowanych artykułach.

Radykalne zmiany w „Kronice...” nastąpiły po wyborach samorządowych w 2002 r. Wybrany wtedy w wyborach bezpośrednich prezydentem Jerzy Kropiwnicki rozwiązał Radę Programową i w 2003 r. powołał nową redakcję, na której czele stanął doświadczony publicysta Gustaw Romanowski. Od tego czasu periodyk zaczął ukazywać się jako kwartalnik, zwiększył objętość, ustabilizował się jego kształt graficzny, nową okładkę zaprojektował Andrzej Chętko. Od 2004 r. nakład „Kroniki...” wynosi około 1200 egzemplarzy, a wydawcą jest Urząd Miasta Łodzi.

Przez ostatnie lata, mimo zmian władz Łodzi, „Kronika...” osiągnęła względną stabilność, która korzystnie odbiła się na jej treści i formie wydawniczej. Dobrze świadczą o redaktorach i autorach publikowane materiały ukazujące różne aspekty życia miasta i ocalające pamięć o dawnej Łodzi. Interesującą propozycją są tomy z dominującą tematyką, dotyczące Łodzi przemysłowej, samorządowej, filmowej, wystawienniczej, muzycznej, powstania i funkcjonowania

Solidarności. Wydaje się, że takie tomy, mające monograficzny charakter, powinny ukazywać się i w przyszłości, a łódzkich tematów i problemów z pewnością nie zabraknie.

Ciekawe są materiały poświęcone łódzkiemu rodowi fabrykanckim, recenzje znaczących książek, cykl „Czarne dziury, białe plamy”, dotyczący historii najnowszej, prezentacje „Osiedla, domy, ulice”, materiały dotyczące teatrów łódzkich, sztuk plastycznych oraz skrupulatnie prowadzone przez Małgorzatę Goliczką-Jabłońską szczegółowe kalendarium wydarzeń „Z łódzkiego raptularza”. Na odrębną uwagę zasługują wspomnienia o zasłużonych łódzianach, którzy odeszli na zawsze. W ostatnich tomach „Kroniki...” byli to między innymi: artysta malarz Kazimierz Kędzia, filmoznawca Maria Kornatowska, dziennikarz Marian Krygier, biolog profesor Maria Olszewska czy wywodzący się z łódzkiej społeczności żydowskiej Chava Rosenfarb i Jakub Goldberg.

Należy żałować, że „Kronika...” nie wkroczyła do stałego obrotu księgarskiego i jest jedynie gratisowo kolportowana w niektórych instytucjach w Łodzi, co sprawia, że nie zawsze trafia do rąk osób zainteresowanych publikowanymi materiałami. Niemniej jednak fakt, iż można periodyk znaleźć praktycznie we wszystkich łódzkich bibliotekach publicznych, także szkolnych, pozwala sądzić, że każdy, kto tylko zechce, ma szansę dotrzeć do interesującego go tomu „Kroniki...”.

Ważne jest, że „Kronika Miasta Łodzi” nie sili się, aby być branżowym czy naukowym periodykiem, w którym specjaliści publikują dla specjalistów. Jest w dobrym tego słowa znaczeniu popularnym czasopismem, w którym czytelnik znajdzie różnorodne artykuły, utrwalające w druku ślady naszej łódzkiej przeszłości i teraźniejszości. W każdym tomie kwartalnika zwraca uwagę materiał ilustracyjny, coraz częściej barwny, co na przykład w przypadku dzieł plastycznych ma szczególnie istotne znaczenie.

Jestem przekonany, że „Kronika...” ma szansę być ważnym czynnikiem integrowania dość zatamizowanego łódzkiego

środowiska intelektualnego: uczonych, zwłaszcza humanistów, artystów uprawiających różne dziedziny sztuki, ludzi pióra, nauczycieli, regionalistów — pasjonatów Łodzi i tych wszystkich, którzy interesują się przeszłością, teraźniejszością i przyszłością miasta, w którym żyją i pracują. Sądzę, że na łamach kwartalnika może toczyć się dyskurs, w którym będą wyartykułowane rozmaite poglądy, na przykład w dyskusjach redakcyjnych. Wydaje się, że dzięki temu można by było uniknąć realizacji ryzykownych pomysłów estetycznych w przestrzeni miasta, takich jak: fontanna na placu Dąbrowskiego, rzeźby znanych łódzian na Piotrkowskiej czy pomysł przemieszczania pomnika Tadeusza Kościuszki na placu Wolności.

Moją pochwałą „Kroniki Miasta Łodzi”, bezinteresowną, bowiem od dziesięciu lat jestem jedynie jej czytelnikiem i nie mam żadnego formalnego związku ani z redagowaniem, ani wydawaniem kwartalnika, pozwalam sobie uzupełnić dwoma propozycjami. Pierwsza z nich to sugestia, aby kontynuować bibliografię zawartości „Kroniki...” i przygotować jej kolejny blok obejmujący lata 2009–2011. Druga propozycja, łatwiejsza do zrealizowania, to prośba o indeksy osób i instytucji w każdym kolejnym numerze. Jestem przekonany, że ułatwi to korzystanie z dorobku „Kroniki...” i pozwoli na względnie szybkie i proste docieranie do poszczególnych zagadnień oraz związanych z nimi osób występujących w artykułach na łamach kwartalnika.

Życząc „Kronice Miasta Łodzi” co najmniej kolejnych 20 lat ukazowania się i utrzymania obecnej, jak sądzę, optymalnej formuły — poważnego czasopisma miejskiego — pozwalam swe uwagi zakończyć apelem do wydawcy, czyli władz miasta, o takie zaangażowanie finansowe, aby wspomniane wyżej życzenia mogły stać się realne. Chodzi przecież o to, aby drukiem utrwalac ważne ślady naszej współczesności i aby to, co „wlezie na papier”, dobrze świadczyło o naszym stosunku do Łodzi, naszej małej ojczyzny.

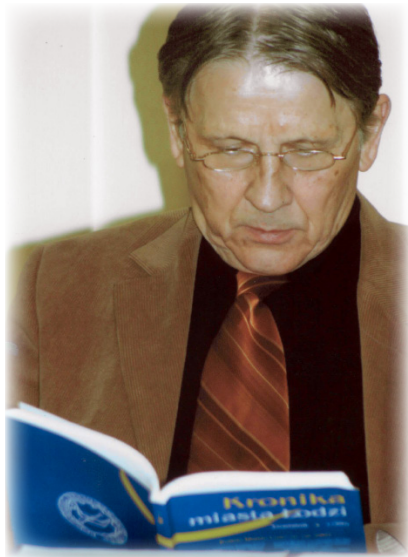
Grzegorz Matuszak
— prof. socjologii, bibliofil,
wiceprzewodniczący Rady Miejskiej
w Łodzi

O GUSTAWIE ROMANOWSKIM

— redaktorze naczelnym „Kroniki Miasta Łodzi” od 2003 r.
i bieżącym zespole redakcyjnym

Gustaw Romanowski — dziennikarz, prawnik, krytyk sztuki. Członek Międzynarodowego Stowarzyszenia Krytyków Sztuki AICA. Czynny jako publicysta od 1966 r. Autor kilkuset esejów i artykułów poświęconych współczesnej sztuce polskiej oraz mało znanym faktom najnowszej historii. W latach 1977-1981 zastępca kierownika działu kultury „Głosu Robotniczego”, po ogłoszeniu stanu wojennego usunięty z pracy i pozbawiony prawa wykonywania zawodu dziennikarskiego i publikowania. W latach 1982-1990 pracował jako niepełnoetatowy radca prawny w przedsiębiorstwach drobnej wytwórczości oraz w Miejskiej i Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej. Od 1982 r. współpracownik Komitetu Helsińskiego w Polsce (m.in. opracował materiały z terenu Łodzi do pierwszego raportu o naruszeniach prawa). Jednocześnie publikował artykuły i komentarze w wydawnictwach drugiego obiegu, podziemnych struktur „Solidarności” i Stowarzyszenia Dziennikarzy Polskich. W tym czasie działał też aktywnie w społecznych działaniach Duszpasterstwa Środowisk Twórczych w kręgu o. Stefana Miecznikowskiego. Od sierpnia 1990 r. kierował redakcją „Głosu Porannego” przekształcając dawny „Głos Robotniczy” (organ PZPR) w żywo redagowany dziennik obywatelski poświęcający wiele miejsca problematyce samorządów lokalnych i inicjatywom społecznym. W latach 1992-2003 dziennikarz i publicysta „Rzeczpospolitej”, na której łamach opublikował liczne teksty o kulturze Łodzi i popularyzował problematykę demokracji lokalnej i rolę samorządności w życiu społecznym. Od wielu lat działa w Stowarzyszeniu Dziennikarzy Polskich. Był wiceprezesem i prezesem Oddziału Łódzkiego a od trzech kadencji jest przewodniczącym Naczelnego Sądu Dziennikarskiego.

Podejmując się redagowania czasopisma miejskiego przekształcił wcześniejszy almanachowy charakter „Kroniki Miasta Łodzi” w forum prezentacji miasta jako wielorakiego dorobku

międzypokoleniowej wspólnoty mieszkańców. Tej idei zostały podporządkowane kolejne tematyczne zeszyty kwartalnika składające się na szeroką panoramę osiągnięć miasta w poszczególnych dziedzinach życia społecznego.

„Kronikę Miasta Łodzi” redaguje tylko czteroosobowy zespół. To najmniejsza redakcja wśród ukazujących się w kraju kwartalników. Sekretarzem redakcji jest Marek Strąkowski, z wykształcenia antropolog kultury, medioznawca, ukończył też reżyserię w Akademii Sztuk Pięknych w Amsterdamie. Ponadto zespół tworzą: Małgorzata Golińska-Jabłońska — dziennikarka, publicystka, pisarka, z wykształcenia etnolog i etnograf, jest sekretarzem Oddziału Łódzkiego Stowarzyszenia Pisarzy Polskich) i Barbara Gortat — publicystka, animatorka kultury, czynna w ruchu teatrów offowych, fotografik, z wykształcenia inżynier ochrony środowiska, aktualnie studiuje w Szkole Filmowej.

Sprawy układu graficznego i typograficznego czasopisma realizuje według swojego projektu Andrzej Chętko, wykładowca ASP w Łodzi.

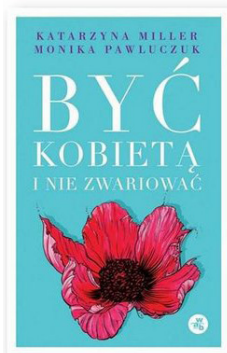

W 2006 roku w ramach istniejącego budżetu redakcja „Kroniki Miasta Łodzi” postanowiła wydawać corocznie odrębny zeszyt poświęcony łodzianom, których życie i czyny powinny znaleźć się w pamięci społecznej łodzian.

Bohaterowie trudnych czasów

Cykl „Bohaterowie trudnych czasów” ma przede wszystkim znaczenie dydaktyczne. Na podstawie tych przedstawionych sylwetek, często wydobytych z niepamięci, czytelnicy, zwłaszcza młodzi, mogą dotknąć wzorców postaw obywatelskich w trudnych okresach naszej historii. W latach 2006-2011 ukazało się 6 zeszytów, w których przybliżono sylwetki: (z. 1) Karola Głogowskiego, ks. Stanisława Janika, Czesława Moleny, Józefa Śreniowskiego, (z. 2) Jana Kowalewskiego, Stanisława Meczycha, Pawła Romanowskiego, Jerzego Scheura, Władysława Stanilewicz, Ewy Sułkowskiej-Bierezin, Yoshiho Umeda, (z. 3) Antoniego Chylińskiego, Ewy Juszek-Pałubskiej, Jana Kapuścińskiego,

Zenobii Łukasiewicz, Wiesława Maciejewskiego, Feliksa Milana, Leszka Witkowskiego, Tadeusza Zwiedrzyńskiego, (z. 4) Siostry Marii Aleksandrowicz, Jerzego Dłużniewskiego, Tomasz Filipczaka, Rozalii Jarząbek, Mieczysława Potockiego, Haliny Szwarz, (z. 5) Aleksandra Arkuszyńskiego, Benedyka Czumy, Księdza Wincentego Harasymowicza, Marka Myszkiewicza-Nieśiołowskiego, Zygmunta Markiewicza, Grażyny Sumińskiej, Zbigniewa Zakrzewskiego, (z. 6) Sukumara Bose, Sławomira Cieślakowskiego, Stanisława Gorzuchowskiego, Krystyny Kowalczyk, Witolda Sułkowskiego, Adama Trybusa. Warto również podkreślić, iż sylwetki innych zasłużonych, choć często nieznanych lub zapomnianych mieszkańców Łodzi znaleźć można w stałym dziale „KMŁ” pt. Łodzianie.

**17 kwietnia 2012
godz. 17.00**

spotkanie
Dyskusyjnego Klubu Książki

przy WiMBP im. Marszałka J. Piłsudskiego
Spotkanie odbędzie się
w Cafe FRASZKA (I p.)

Zapraszamy do dyskusji o książce
Katarzyny Miller i Moniki Pawluczuk
pt. *Być kobietą i nie zwariować*.

**Zapraszamy do lektury czasopism,
książek i zbiorów specjalnych
dostępnych przez Internet i zamieszczonych
w Bibliotece Cyfrowej
– Regionalia Ziemi Łódzkiej
(<http://bc.wimbp.lodz.pl/>)**

Dostępne są już następujące czasopisma: Dziennik Łódzki (1884-1892), Dziennik Łódzki (1931-1933), Dziennik Zarządu m. Łodzi (1919-1939), Express Wieczorny Ilustrowany (1923-1924), Gazeta Łowicka (1917-1918), Gazeta Łódzka (1914-1917), Głos Poranny (1929-1939), Ilustrowana Republika (1925-1930), Łowiczanie (1911-1914, 1918-1931), Łódzkie Ogłoszenia, Łódźer Anzeiger (1863-1864), Orędownik (1934-1939), Polska Narodowa (1936-1937), Prąd (1931-1933), Republika (1923-1925), Rocznic Łódzki Poświęcony Historii Łodzi i Okolicy (1928, 1931, 1933), Rocznic Oddziału Łódzkiego Polskiego Towarzystwa Historycznego (1928, 1929-1930, 1939), Rozwój (1898-1901, 1903-1915, 1918-1931), Tydzień (Piotrków Trybunalski, 1873-1879, 1881-1906), Wieśniak : pismo poświęcone sprawom łowicza i sąsiednich powiatów (1914), Życie Gromadzkie : tygodnik społeczno-gospodarczy. Kutno – Łowicz – Sochaczew (1933-1934, 1936), Życie Łowickie (1932-1933, 1936-1937). Jest też: Łódzianka : kalendarz humorystyczny (na rok 1903, 1910), Księga Adresowa Miasta Łodzi i Województwa Łódzkiego (1937-1939), Amtliches Fernsprechbuch für den Bezirk der Reichspostdirection Posen (książka telefoniczna z 1942 r.).

Zapraszamy do lektury ponad 120 książek. Wśród nich znajduje się 40 książek pochodzących ze znajdującej się w Bibliotece kolekcji Muzeum Książki Dziecięcej.

**20 kwietnia 2012
godz. 17.00**

Spotkanie z Marią Kondek,
z okazji 90. rocznicy urodzin

Maria Kondek – urodziła się w Bydgoszczy 21 kwietnia 1922 r., ukończyła Państwową Wyższą Szkołę Sztuk Plastycznych w Łodzi. Zajmuje się rysunkiem, malarstwem, grafiką użytkową, projektowaniem zabawek i scenografii dla teatrów lalek. Pisze wiersze, należy do łódzkiej Grupy Poetyckiej „Centauro”.

Jest wydanie książki z roku 1791 oraz są wydania XIX-wieczne. Zapraszamy do zapoznania się z fragmentami czternastu starodruków ze zbiorów Biblioteki (wydanych w latach 1554-1796), które w roku 2011 poddano konserwacji dzięki dofinansowaniu z Fundacji Kronenberga przy Citi Handlowy.

Zachęcamy do oglądania zbiorów specjalnych, umieszczonych także w ramach wirtualnych wystaw, w tym: fotografii zawartych w albumie Pierwsza Wystawa Przemysłowa : 1895 r. autorstwa Bronisława Wilkoszewskiego, pocztówek przedstawiających Łódź do roku 1939 oraz pocztówek z widokami Łodzi wydanych przez okupantów niemieckich w czasie II wojny światowej, planów dawnej Łodzi. Zainteresowanych genealogią zapraszamy do przeglądania ksiąg metrykalnych parafii Brzeźnio (pow. sieradzki) – w tym: księgi akt urodzin i chrztu dekanatu sieradzkiego (z lat 1703-1730), księgi aktów urodzin i chrztów parafii Brzeźnio (z lat 1653-1702), księgi akt urodzin parafii Brzeźnio (z lat 1595-1636). Wśród rękopisów są teksty dwóch fars z początku XX w. autorstwa Ludwika Szejera (1874-1940) pt. Nie pożądam cudzej żony, Wojna z żonami. Ze zbiorów zdigitalizowanych można również korzystać na komputerach dostępnych w WiMBP im. Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Wybór materiałów : Piotr Bierczyński
Skład : Julita Lendzian-Twardowska
Nakład: 120 egz.

Numery BIBiKa dostępne są na stronie www.wimbp.lodz.pl w dziale **Wydawnictwa własne**
Bezpośredni link do archiwum BIBiK-ów bibik.wimbp.lodz.pl